

ПРАВИЛНИК

О НАСТАВНОМ ПЛАНУ И ПРОГРАМУ ОСНОВНОГ БАЛЕТСКОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Члан 1.

Овим Правилником утврђује се наставни план и програм основног балетског образовања и васпитања у трајању од четири године, подељен у два двогодишња циклуса.

Наставним планом и програмом утврђују се обавезни и изборни наставни предмети и ваннаставне активности.

Наставни план и програм основног балетског образовања и васпитања одштампан је уз овај Правилник и чини његов саставни део.

Члан 2.

Овим правилником утврђује се наставни план и програм за следеће одсеке:
класичан балет,
савремена игра,
народна игра.

Члан 3.

У први разред балетске школе на одсек класичан балет и одсек савремена игра могу да се упишу девојчице узраста од 9 до 12 година и дечаци узраста од 9 до 15 година.

На одсек народна игра могу да се упишу девојчице и дечаци узраста од 12 до 16 година.

У први разред основне балетске школе може да се упише ученик и старији од година живота утврђених у ставу 1 овог члана, ако на пријемном испиту покаже изузетне способности.

Основна балетска школа има припремне разреде у који се уписују деца млађа од 9 година живота. Млађа припремна група обухвата децу узраста од 5 до 7 година, а старија припремна група од 7 до 9 година.

Члан 4.

Настава у основној балетској школи изводи се групно и индивидуално. Група на одсецима класичан балет и савремена игра у првом и другом разреду има до 12 ученика, а у трећем и четвртном до 10. Група на одсеку народна игра има до 16 ученика. Група у припремном разреду има до 16 ученика

Настава предмета солфеђо на свим одсецима изводи се у групама до 10 ученика.

Члан 5.

Наставни час траје 45 минута на свим одсецима за све предмете.

На свим одсецима настава се из главног играчког предмета изводи 90 минута, односно по два часа од по 45 минута.

Настава млађе припремне групе изводи се два пута недељно по 45 минута, а старије припремне групе три пута недељно по 60 минута.

Члан 6.

Наставни план и програм основног балетског образовања и васпитања утврђен овим Правилником примењиваће се од првог разреда основне балетске школе од школске 2006/07. године.

Ученици од другог до четвртог разреда основне балетске школе завршиће школовање по наставним плановима и програмима по којима су започели школовање.

Члан 7.

Даном ступања на снагу овог Правилника престаје да важи Правилник о плану и програму основног балетског образовања и васпитања («Просветни гласник» број 5/95).

Члан 8.

Овај Правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у «Просветном гласнику».

НАСТАВНИ ПЛАН ЗА ОСНОВНО БАЛЕТСКО ОБРАЗОВАЊЕ

НАСТАВНИ ПЛАН ЗА ОСНОВНО БАЛЕТСКО ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ

Табела 1.

Припремна настава за упис у ОСНОВНУ БАЛЕТСКУ ШКОЛУ

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	Млађа припремна група		Старија припремна група	
	недељно	годишње	недељно	годишње
Припремна настава	2	70	4	140

Табела 2.

Одсек КЛАСИЧАН БАЛЕТ

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ПРВИ ЦИКЛУС				ДРУГИ ЦИКЛУС			
	Први разред		Други разред		Трећи разред		Четврти разред	
	недељно	годишње	недељно	годишње	недељно	годишње	недељно	годишње
Класичан балет	10	350	10	350	10	350	11	352
Примењена гимнастика	2	70	2	70	2	70		
Солфеђо					2	70	2	64
Историјско балске игре							2	64
СВЕГА:	12	420	12	420	14	490	15	480

Табела 3.

Одсек САВРЕМЕНА ИГРА

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ПРВИ ЦИКЛУС				ДРУГИ ЦИКЛУС			
	Први разред		Други разред		Трећи разред		Четврти разред	
	недељ но	годиш ње	недељ но	годиш ње	недељ но	годиш ње	недељ но	годиш ње
Класичан балет	8	280	8	280	8	280	8	256
Креативна игра	2	70	2	70				
Примењена гимнастика	2	70	2	70	2	70		
Савремена игра					2	70	4	128
Солфеђо					2	70	2	64
Историјско балске игре							2	64
СВЕГА:	12	420	12	420	14	490	16	512

Табела 4.

Одсек НАРОДНА ИГРА

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ПРВИ ЦИКЛУС				ДРУГИ ЦИКЛУС			
	Први разред		Други разред		Трећи разред		Четврти разред	
	недељ но	годиш ње	недељ но	годиш ње	недељ но	годиш ње	недељ но	годиш ње
Народна игра	2	70	2	70	4	140	4	128
Основи игре	2	70	2	70	2	70	2	64
Народно певање са солфеђом					2	70	2	64
СВЕГА:	4	140	4	140	8	280	8	256

ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ

Табела 5.

Изборни предмети на одсецима КЛАСИЧАН БАЛЕТ И САВРЕМЕНА ИГРА

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	РАЗРЕД	
	ЧЕТВРТИ	
	недељно	годишње
Репертоар класичаног балета	2	64
Савремена игра	2	64
Народна игра	2	64
Сценско народне игре	2	64
Клавир	2	64
СВЕГА:		

Табела 6.

Изборни предмети на одсеку НАРОДНА ИГРА

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	РАЗРЕД	
	ЧЕТВРТИ	
	недељно	годишње
Сценско народне игре	2	64
Савремена игра	2	64
Репертоар класичаног балета	2	64
Клавир	2	64
СВЕГА:		

ОРГАНИЗАЦИЈА РАДА У БАЛЕТСКОЈ ШКОЛИ

Одсеци:

- Класичан балет
- Савремена игра
- Народна игра

1. Одсек класичан балет

Главни предмет је класичан балет.

2. Одсек савремена игра

Главни предмет је класичан балет у I и II разреду, а савремена игра је главни предмет у III и IV разреду.

3. Одсек народна игра

Главни предмет је народна игра.

ИСПИТИ

У основној балетској школи полагају се следећи испити:

- пријемни;
- контролни;
- годишњи;
- разредни;
- поправни;
- за ванредне ученике.

Пријемни испит се полаже пре уписа на сва три одсека, без обзира да ли су деца завршила припремни разред.

Пријемни испит се полаже у јунском и августовском пријемном року.

На пријемном испиту на одсеку за класичан балет и на одсеку за савремену игру проверавају се: дужина ногу, ширина карлице, дужина руку, врата, еластичност мишића и лигамената, гипкост стопала, танцовалност, слух и ритам.

На пријемном испиту на одсеку за народну игру проверавају се исте физичке способности као и на одсеку за класичан балет, с тим што се посебна пажња обраћа на гласовне могућности кандидата.

Контролни испит се полаже на свим одсецима из главног предмета на крају првог полугодишта првог разреда. Ако ученик не положи контролни испит, не може да настави даље школовање на истом одсеку.

Годишњи испит се полаже на крају другог полугодишта из предмета:

- *Класичан балет* на одсеку Класичан балет и одсеку Савремена игра у I, II, III и IV разреду.
- *Солфеђо* на одсеку Класичан балет и одсеку Савремена игра у IV разреду.
- *Историјско балске игре* на одсеку Класичан балет у IV разреду.
- *Савремена игра* на одсеку Савремена игра у III и IV разреду.
- *Народна игра* на одсеку Народна игра у I, II, III и IV разреду.
- *Народно певање са солфеђом* на одсеку Народна игра у III и IV разреду.
- *Изборни предмети* у IV разреду.

Ученик који убрзано напредује годишњи испит полаже у два испитна рока (у јануарском испитном року полаже испите разреда у који је уписан, а испите из наредног разреда у јунском испитном року).

Ученик који из главног предмета добије недовољну оцену понавља разред.

Разредни испит полаже ученик који није похађао наставу више од трећине укупног броја часова, а оцењивањем се утврди да није савладао садржај наставног плана и програма. Ученик полаже разредни испит из предмета из којег није извођена настава више од трећине часова утврђених наставним планом и програмом. Ученик који добије негативну оцену на разредном испиту упућује се на поправни испит у августовском испитном року. Ученик који не приступи полагању разредног испита понавља разред.

Поправни испит полаже ученик који на крају другог полугодишта, има недовољну оцену из предмета који се не полаже као годишњи испит. Ученик који на годишњем испиту из предмета *солфеђо, историјско балске игре и народно певање са солфеђом* добије недовољну оцену полаже поправни испит.

Испит за ванредне ученике се полаже из сваког предмета утврђеног наставним планом и програмом за сваки разред основне балетске школе.

ОЦЕЊИВАЊЕ

Провера знања ученика врши се:

- путем оцењивања од стране предметног наставника,
- стручне комисије на испитима.

Школа је обавезна да за ученике свих одсека, током школске године организује разноврсне облике културно уметничког садржаја: смотре, интерне и јавне часове, концерте и јавне наступе. Ове активности истовремено служе и за проверу напредовања и стечених извођачких способности.

С обзиром на јавну и културну делатност школе Наставничко веће може донети одлуку о повећању фонда часова за одређени предмет у коме се врше припреме за концерт и друге јавне наступе школе.

ОРГАНИЗАЦИЈА НАСТАВЕ

Настава из прописаних наставних предмета изводи се по групама и индивидуално.

На часовима играчких предмета настава се одвија уз музичку пратњу.

ПРИПРЕМНА НАСТАВА

У школи се организује припремна настава за основну балетску школу. Настава се организује за млађу припремну групу два пута по 45 минута недељно, а за старију припремну групу три пута по 60 минута.

ИЗБОРНА НАСТАВА

У четвртном разреду одсека Класичан балет и одсека Савремена игра ученици се опредељују за похађање до два од понуђених предмета, са фондом од 2 часа недељно:

- *репертоар класичног балета,*
- *савремена игра,*
- *народна игра,*
- *сценско народне игре,*
- *клавир.*

У четвртном разреду одсека Народна игра ученици се опредељују за похађање до два од понуђених предмета, са фондом од 2 часа недељно:

- *сценско народне игре,*
- *савремена игра,*
- *репертоар класичног балета,*
- *клавир.*

ДОДАТНА НАСТАВА

Додатна настава се организује за ученике који показују изразите способности за игру на сва три одсека, за припрему концерата, јавних часова и такмичења.

Додатна настава из главног предмета организује се у трајању од 35 часова годишње по групи.

Садржину и организацију додатне наставе утврђује Стручно веће играчких предмета.

КУЛТУРА И ЈАВНА ДЕЛАТНОСТ

Школа систематски и организовано уводи ученике у културни живот друштвене средине, организује сарадњу са институцијама кроз јавне наступе и концерте; учествује у културним манифестацијама; на снимању за радио и телевизију; на смотрама, фестивалима и такмичењима; сарађује са балетским школама у земљи и иностранству.

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ЗА ОСНОВНО БАЛЕТСКО ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ

ЦИЉ наставе основног балетског образовања је свестрано упознавање ученика са уметничком игром, неговање естетске културе, усмеравање ка креативности, аматерско и професионално бављење игром.

ЗАДАЦИ

- Развијати играчки потенцијал и љубав према игри.
- Развијати танцовалност и музикалност и подстицати развој свих способности појединца.
- Развијати сензо-моторне функције и оспособити ученике за боље владање простором.
- Развијати другарство, толеранцију и подстицати тимски рад.
- Упућивати на правилну и здраву исхрану, одржавати хигијену тела и опреме за наставу играчких предмета.
- Константним бављењем игром побољшати концентрацију и контролу читавог тела.
- Подизати самопоуздање и веру ученика у сопствене способности и таленат.
- Усмеравати их на професионалну опредељеност уметничкој игри.
- Неговати традиционалну игру.
- Ширити популарност уметничке игре.

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ

ЦИЉ

Припремна настава има за циљ да код деце развије љубав према уметничкој игри.

ЗАДАЦИ

- Психофизичка припрема за основну балетску школу.
- Савладити основне елементе класичног балета.
- Радити на правилном балетском ставу и основним позицијама.
- Развијати способност слушања и праћења музике покретом.
- Развијати индивидуалност кроз импровизације на задату музику.
- Вежбати координацију покрета.
- Овладавати простором преко круга, дијагонале и правилних и неправилних линија.
- Неговати уредност, хигијену и однос према балетским патикама и костиму.

МЛАЂА ПРИПРЕМНА ГРУПА
(2 часа недељно – 70 часова годишње)

Партерно гимнастичке вежбе су усмерене на развој физичких предиспозиција:

Вежбе обликовања и јачања стопала на поду, отвореност бедара.
Општа покретљивост зглобова, мекоћа и истегнутост лигамената.
Савитљивост кичменог стуба, поставка карличних костију.
Корективне вежбе.

Ритмичке вежбе неопходне за развој, координације, осећања ритма и темпа:

Слободно трчање, скакање, окретање, чучање, плескање, савијање тела, гласно бројање са променом такта (2/4, 3/4 и 4/4).

Слободни покрети руку, шаке и главе (горе, доле, лево, десно, кружно).

Вежбе савладавања кругова, дијагонала.

Вежбе појединачно и у пару.

Pas marché.

Подела простора на 8 тачака.

Трокорак као елемент фолклора.

Елементи класичног балета:

Позиције руку.

I port de bras.

I, II, III и VI позиције ногу.

Балетски став, положај тела поред штапа лицем и бочно.

Demi-plié по I позицији унакрст.

Battement tendu по I, II позицији.

Обајашњавање појмова en dehors и en dedans.

Demi-rond de jambe en dehors и en dedans.

Relevé из I и II позиције лицем ка штапу.

Pas chassé у страну, напред и назад.

Pas couru en face и по дијагонали.

Поклон за девојчице, односно дечаке.

Вежбе импровизација: развој маште, стваралаштва, танцовалности:

По слободном избору ученика.

На задату музику 2/4, мазурке, маршеви, дечје песмице, валцери.

На задату тему: карактерне особине, ликови, имитације природе (биљке животиње), бајке, приче.

Обавезна једна кореографија по слободном избору педагога.

СТАРИЈА ПРИПРЕМНА ГРУПА
(4 часа недељно – 140 часова годишње)

БАЛЕТСКИ СТАВ

Положај стопала.

Отворени положај бедра и карлице.

Држање кичменог стуба.

Положај лопатице и рамена.

Положај главе en face, en dehors и en dedans.

Припремни положај руку.

Помоћне гимнастичке вежбе за отварање ногу, јачање мишића - леђних и стомачних.

Вежбе за правилно држање корпуса, врата и главе (радити их сваког часа 15 минута).

ПРОСТОР

Стајање код штапа лицем, леђима и бочно.

Формације на средини сале (пар, тројка, четворо, група).

Кретање по кругу праволинијски, дијагонално, полукружно, напред, назад, бочно, око себе, око другог, мимоилажење, укрштање.

Комбинације кретања.

Кретање у димензији висине (под, чучањ, полу чучањ, стајање, скок).

Осам тачака сале (сцене).

РИТАМ, ТЕМПО, МЕЛОДИЈА

Вежбе покрета главе, слободних покрета руку, шаке, ногу и тела на једноставне ритмове 2/4, 3/4, 4/4.

Комбинације темпа од спорог ка брзом и обратно уз задате једноставне покрете, ходање, марширање, слободне скокове и слободно окретање и др.

Маршеви, валцери, песмице, кратке етиде једноставних мелодија уз задате вежбе педагога или слободне импровизације ученика.

Народне песме и игре за децу.

ЕЛЕМЕНТИ КЛАСИЧНОГ БАЛЕТА:

EXERCICES КОД ШТАПА

Позиције ногу I, II, III.

V позиција ногу лицем ка штапу.

Позиције руку I, II, III.

Demi-plié I, II, III.

Battement tendu demi-plié I позиција.

Battement tendu passé par terre.

Battement tendu jeté из I позиције.

Demi-rond de jambe en dehors и en dedans.

Préparation за fondu и frappé лицем ка штапу.

Положај ноге sur le coup-de-pied.

Demi-plié из V позиције лицем ка штапу.

EXERCICES НА СРЕДИНИ

Demi-plié из I, II, III позиције.

Battement tendu унакрст из I позиције.

Battement tendu demi-plié унакрст из I позиције.

Battement tendu jeté у страну и напред из I позиције.

Demi-rond en dehors и en dedans.

I port de bras.

Мала поза croisé.

Relevé из I позиције.

Passé у свим правцима.

II port de bras.
Корак марша.
Корак полке (једна, у пару, по дијагонали).
Импровизације.
Поклон за девојчице, односно дечаке.

ALLEGRO

Трамплини (обавезно сваког часа).
Sauté по I, II позицији.
Pas échappé из I и II позиције.

НАЧИН ИЗВОЂЕЊА НАСТАВЕ

Програм припремне наставе подељен је у више области које су намењене ученицима узраста до 9 година. То су партерне вежбе, вежбе ритмике и основи класичног балета. Свака област садржи велики број варијација и комбинација. Часови морају бити праћени музиком.

Посебна пажња обраћа се изучавању окрета и изучавању скока. Покрет се усклађује са музиком и ради се на ширини покрета у простору. Не инсистира се превише на отворености ногу и академској прецизности.

Наставницима се препоручује да у свом раду користе комбиноване методе рада како би на што бољи начин нашли пут за реализацију предвиђених садржаја рада. Неопходно је при том у потпуности уважити разлике у способностима, интересовањима, као и индивидуални темпо савлађивања нових програмских садржаја.

Препоручује су у старијој припремној групи извођење наставе три пута недељно по 60 минута јер је то у пракси еминентних балетских школа дало најбоље резултате.

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ПРЕДМЕТА НА ОДСЕКУ КЛАСИЧАН БАЛЕТ (Класичан балет, примењена гимнастика, солфеђо, историјско балске игре)

КЛАСИЧАН БАЛЕТ

ЦИЉ

Циљ наставе класичног балета је савлађивање азбуке класичног балета, формирање балетског става и развијање љубави и интересовања према балету.

ЗАДАЦИ

- Усвајање основних знања из области класичног балета.
- Усвајање елемената игре: корака, скокова, окрета и основа игре на врховима прстију.
- Оспособљавање за групну и соло игру.

I P A З P E Д
(10 часова недељно, 350 часова годишње)

EXERCICES КОД ШТАПА

Позиције ногу: I, II, III, IV и V.

Позиције руку: припремна I, II и III позиција.

Demi-plié у I, II, III, IV и V позицији.

Battement tendu:

- из I позиције напред, у страну, назад;
- из demi-plié у I позицију напред, у страну, назад;
- из V позиције у страну, напред, назад;
- из demi-plié у V позицију у страну, напред, назад;
- relevé sa demi-plié у II позицију;
- passé par terre (провођење ноге напред и назад кроз I позицију).

Појам правца en dehors и en dedans.

Demi-rond de jambe par terre en dehors и en dedans.

Rond de jambe par terre en dehors и en dedans.

I и III port de bras, као завршетак разних вежби.

Battement tendu jeté:

- из I и V позиције у страну, напред, назад;
- piqué у страну, напред, назад.

Положај ногу на coup-de-pied напред и назад.

Battement frappé у страну, напред и назад. У почетку се учи врхом прста на под, касније на 30 степени.

Relevé на полупрстима у I, II и V позицији са и без demi-plié.

Battement tendu plié soutenu напред, у страну, назад.

Préparation за rond de jambe par terre en dehors и en dedans.

Положај ногу на (условни) coup-de-pied.

Battement fondu у страну, напред, назад са врхом прста на под и на 45 степени.

Battement soutenu у страну, напред, назад са врхом прста на под и на 45 степени кроз coup-de-pied.

Petit battement на coup-de-pied, пренос ноге равномерно и са акцентом напред и назад.

Battement double frappé у страну, напред и назад прстом на под и на 30 степени.

Battement relevé lent на 90 степени из I и V позиције, напред, назад, у страну.

Grand plié у I, II, III и V позицији. у IV позицији се учи касније.

Grand battement jeté из I и V позиције напред, назад, у страну.

Battement relevé retiré из V позиције напред и назад.

Battement développé:

- напред, у страну, назад;
- passé у свим правцима.

Rond de jambe en l'air en dehors и en dedans.

Rond de jambe par terre en dehors и en dedans на demi-plié.

Савијање корпуса назад и у страну (лицем ка штапу).

Pas de bourrée са променом ногу (лицем ка штапу).

Pas de bourrée suivi (лицем ка штапу, без покретања).

Полуокрет у V позицији на две ноге с променом ногу на полупрстима.

EXERCICES НА СРЕДИНИ

Позиције руку: почетна, I, II и III позиција.

Demi-plié по I и II позицији en face, по IV и V позицији на épaulement.

Battement tendu:

- из I и V позиције напред, назад, у страну;
- са demi-plié из I и V позиције напред, назад, у страну;
- са demi-plié у II позицији са прелазом с ноге на ногу и без прелазом;
- passé par terre.

Battement tendu jeté:

- из I и V позиције у свим правцима;
- са demi-plié у I и V позицији у свим правцима.

Demi-rond и rond de jambe par terre en dehors и en dedans.

Préparation за rond de jambe par terre en dehors и en dedans.

Grand plié у I и II позицији en face. По V позицији са épaulement.

Battement frappé:

- врхом прста на под у свим правцима;
- на 30 степени у свим правцима.

Battement double frappé:

- врхом прста на под у свим правцима;
- на 30 степени у свим правцима.

Положај épaulement croisé и effacé.

Основне позе: croisé, effacé, напред и назад, I, II, III arabesque.

Battement tendu plié soutenu у свим правцима на целом стопалу.

Battement fondu:

- врхом прста на под у свим правцима;
- на 45 степени у свим правцима.

Battement soutenu en face врхом прста на под и на 45 степени на целом стопалу кроз coup-de-pied.

Petit battement на coup-de-pied. Пренос ноге равномерно и са акцентом напред и назад (факултативно).

Battement relevé lent напред, назад, у страну.

Grand battement jeté из I и V позиције напред, назад, у страну.

Port de bras en face и на épaulement.

I, II, III port de bras.

Relevé на полупрстима у I, II и V позицији са demi-plié и са испруженим ногама.

Pas de bourrée са променом ногу en face.

Pas de bourrée suivi en face са покретањем у страну.

Окретање на обе ноге у V позицији на полупрстима на једном месту (са окретом главе ка огледалу).

Temps lié par terre напред и назад.

ALLEGRO

Temps sauté по I, II и V позицији.

Changement de pied.

Pas échappé на II позицију.

Pas assemblé (са отварањем ногу у страну) код штапа.

Pas glissade (у страну) факултативно.

Поклон.
Трамплини.

EXERCICES НА ПРСТИМА

Relevé по I, II и V позицији.
Pas échappé из II и V позиције.
Pas couru.
Pas glissade са померањем у страну – факултативно.
Pas de bourrée suivі са померањем у страну.

СЦЕНСКО УМЕТНИЧКИ ЗАДАЦИ

У оквиру додатних часова обавезно се обрађује:

Полка (порекло, време настанка, популарност на двору, костим, примери из балетског репертоара):

- корак полке у месту, напред, назад, по кругу;
- полка у пару;
- једноставни облик кореографије.

ПРОГРАМ ЗА КОНТРОЛНИ ИСПИТ

EXERCICES КОД ШТАПА (бочна рука у II позицији)

Demi-plié из I, II и V позиције.
Battement tendu унакрст из I и V позиције.
Battement tendu demi-plié унакрст.
Battement tendu jeté унакрст.
Demi-rond и rond de jambe par terre en dehors и en dedans.
Battement fondu врхом прста по поду, унакрст.
Battement frappé и double frappé врхом прста по поду, унакрст.
Припрема за rond de jambe par terre.
Petit battement – равномерно.
Battement développé на 90 степени у страну и напред.
Relevé lent на 90 степени у страну, напред и назад.
Grand battement jeté у страну, напред и назад.
Relevé на полупрстима у I и II позицији лицем ка штапу.
Sauté по I и II позицији код штапа.

EXERCICES НА СРЕДИНИ

Demi-plié по I и II позицији
Battement tendu по I позицији напред и у страну.
I и II port de bras.
Croisé у основним положајима.
Révérence.
Pas marché.

ГОДИШЊИ ИСПИТ

EXERCICES КОД ШТАПА

Demi-plié – sa relevé-om на полупрстима из I, II, и V позицији.
Grand plié по I, II и V позицији.
Battement tendu из V позиције унакрст.
Battement tendu jeté, из V позиције - унакрст и jeté piqué.
Rond de jambe par terre en dehors и en dedans (sa préparation).
Battement lent développé напред и у страну.
III port de bras.
Battement fondu на 45 степени - унакрст.
Battement frappé на 30 степени.
Rond de jambe en l'air en dehors и en dedans.
Rond de jambe par terre sa préparation и rond de jambe par terre на plié.
III port de bras.
Battement fondu на 45 степени унакрст.
Battement frappé на 30 степени унакрст.
Rond de jambe en l'air en dehors и en dedans.
Petit battement са акцентом.
Battement développé у свим правцима.
Relevé у V позицији на полупрсте.
Grand battement jeté унакрст (штап).
Основни положај једне од поза (мала, велика, напред, назад).

EXERCICES НА СРЕДИНИ

Temps lié напред, назад.
Demi и grand plié из I, II, V позиције, sa relevé.
Battement tendu по V позицији унакрст.
Battement tendu са demi-plié на II позицију.
Battement tendu jeté из V позиције унакрст.
Battement soutenu врхом прста на под.
Battement frappé и double frappé на 30 степени у страну.
Grand battement jeté само напред из V позиције.
Вежбе завршавати на малу или велику позу – croisé или effacé
Поза I и II arabesque

ALLEGRO

Temps sauté по I и II позицији и V.
Changement de pied.
Pas échappé на II позицију.
Pas assemblé (факултативно).
Pas glissade (факултативно).
Полка.

EXERCICES НА ПРСТИМА

Pas relevé по I, II и V позицији.
Pas échappé по II позицији.
Pas couru по V позицији напред, назад.
Pas de bourrée suivi (из 3 у 7).
Révérance.

П Р А З Р Е Д
(10 часова недељно, 350 часова годишње)

EXERCICES КОД ШТАПА

Мале и велике позе croisé, effacé, напред и назад, II arabesque врхом прста на под и на demi-plié. Кад се савладају уносити их у вежбе.

Battement tendu:

- double са спуштањем пете у II позицију;
- у свим малим и великим позама;
- pour le pied.

Battement tendu jeté:

- balançoire;
- у свим малим и великим позама.

Demi-rond de jambe на 45 степени en dehors и en dedans на целом стопалу и полупрстима.

Grand rond de jambe на 45 и 90 степени en dehors и en dedans на целом стопалу.

Battement fondu:

- на целом стопалу и на полупрстима en face и на позе;
- са plié relevé на целом стопалу и на полупрстима.

Battement soutenu на целом стопалу и на полупрстима en face и на позе на 45 степени.

Battement frappé на полупрстима у свим правцима.

Battement double frappé на полупрстима у свим правцима.

Petit battement sur le coup-de-pied на полупрстима равномерно и са акцентом en face и на позе.

Flic напред и назад на целом стопалу и са завршавањем на полупрсте.

Pas couré на целом стопалу и на полупрстима.

Pas tombé на месту, друга нога на coup-de-pied.

Petit temps relevé en dehors и en dedans на целом стопалу.

Battement relevé lent на 90 степени у свим позама.

Battement développé на 90 степени у свим правцима и на велике позе: croisé, effacé (напред, назад), attitude croisée и effacée, II arabesque.

Battement développé passé из позе у позу.

Grand battement jeté:

- на све позе;
- pointe en face.

Port de bras са ногом испруженом на врх прста напред или назад и са demi-plié ногом ослонца.

Relevé на полупрстима, друга нога на coup-de-pied.
Полуокрет en dehors и en dedans из V позиције истегнутих ногу и са demi-plié-a.
Préparation за pirouette из V позиције sur le coup-de-pied en dehors и en dedans.

EXERCICES НА СРЕДИНИ

Вежбе се раде en face и на épaulement, на целом стопалу.

Мале позе: croisé, effacé, I, II, III arabesque, прстима на поду и на demi-plié и écarté. Кад се савладају уносе се у разне вежбе.

Grand plié у IV позицији на croisé и effacé.

Battement tendu:

- у малим и великим позама;

- са relevé и double relevé у II позицију.

- са demi-plié у IV позицији са прелазом са ноге на ногу и без прелаза.

Battement tendu jeté и jeté piqué у малим и великим позама.

Rond de jambe par terre на demi-plié en dehors и en dedans.

Demi rond de jambe на 45 степени en dehors и en dedans.

Battement fondu на 45 степени на позе и са plié relevé.

Battement soutenu на позе, прстима на под и на 45 степени, на целом стопалу.

Battement frappé и double frappé на позе, на 30 степени.

Основне позе: écarté, напред и назад, I, II, III arabesque.

Petit battement sur le coup-de-pied равномерно и са акцентом напред и назад.

Flic напред и назад на целом стопалу.

Pas couré на целом стопалу и полупрстима.

Pas tombé на месту, друга нога на coup-de-pied.

Rond de jambe en l'air en dehors и en dedans.

Petit temps relevé en dehors, en dedans (факултативно).

Battement développé напред, назад, у страну.

Battement développé passé и relevé lent en face и на позе: croisé, effacé, attitude effacée и croisée, I, II, III arabesque.

Grand battement jeté и pointe на све позе (сем IV arabesque).

Port de bras са савијањем тела и ногом испруженом на прст напред или назад.

IV port de bras (основна форма).

Temps lié par terre са савијањем тела.

Relevé на полупрсте у IV позицији croisé и effacé и са ногом на coup-de-pied.

Pas de bourrée без промене ногу прстима на под и на 45 степени.

Pas de bourrée balotté effacé и croisé прстима на под и на 45 степени.

Полуокрет у V позицији са променом ногу, на затегнуте ноге и са demi-plié-ом.

Préparation за pirouette en dehors и en dedans из II и V позиције.

ALLEGRO

Temps sauté по IV позицији.

Petit и grand changement de pied.

Changement de pied en tournant на ¼ окрета.

Grand pas écharré на II и IV позицији croisé и effacé.

Pas écharré по II и IV позицији, на једној нози, друга нога у положају coup-de-pied напред или назад.

Pas assemblé напред и назад en face и на позе.

Double assemblé.

Sissonne simple en face и у малим позама.
Pas jeté.
Pas chassé у свим правцима и у позама.
Sissonne fermée у свим правцима и на позе.
Sissonne ouverte кроз développé на поду и на 45 степени у свим правцима (разложено).
Pas de basque напред (сценска форма).
Pas de basque напред и назад.
Pas balancé.
Temps levé на I arabesque (сценска форма).
Tour en l'air – пола окрета (мушкарци).
Pas glissade у свим позама и правцима.

EXERCICES НА ПРСТИМА

Relevé по IV позицији croisé и effacé.
Pas échappé по IV позицији croisé и effacé.
Pas échappé на једну ногу по II и IV позицији.
Pas assemblé soutenu en face (са отварањем ноге у страну).
Pas assemblé soutenu напред и назад у позама.
Pas de bourrée са променом ногу код штапа.
Pas de bourrée са променом ногу и завршавањем на малу позу.
Pas de bourrée без промене ногу врхом прста на под.
Pas de bourrée balotté croisé и effacé прстима на под.
Pas de bourrée suivi на месту, са померањем и en tournant.
Pas couru напред и назад.
Pas glissade са кретањем у свим правцима и на позе.
Temps lié par terre.
Sissonne simple en face.
Полуокрет у V позицији.
Sous-sous у позама и са померањем.
Pas coupé balonné са отварањем ноге у страну.

СЦЕНСКО УМЕТНИЧКИ ЗАДАЦИ

У оквиру додатних часова обавезно се обрађују:
- Једна кореографија по избору педагога (групна игра).

ГОДИШЊИ ИСПИТ

EXERCICES КОД ШТАПА

Обухвата све наставне јединице.

EXERCICES НА СРЕДИНИ

Battement tendu и battement tendu jeté у малим позама.
Demi-rond de jambe на 45 степени en dehors и en dedans.
Battement fondu на 45 степени у малим позама.
Petit battement sur le coup-de-pied равномерно и са акцентом, en face.

Flic, pas coupé и pas tombé на месту (комбиновани са другим корацима).
Мали adagio са елементима: battement relevé lent, battement développé на велике позе I, II, III arabesque, и demi-rond de jambe développé en dehors и en dedans (задатак поделити у две комбинације).
Grand battement jeté pointe у позама.
Temps lié par terre са савијањем тела.
Pas de bourrée balotté на effacé прстима на под.
Préparation за pirouette en dehors и en dedans из II и V позиције.

ALLEGRO

Petit и grand changement de pied, као и на $\frac{1}{4}$ окрета.
Grand pas échappé на IV позицији croisé и effacé, као и pas échappé са завршавањем на једну ногу.
Double pas assemblé.
Petit pas jeté en face.
Pas de basque.
Sissonne fermée и ouverte кроз développé на 45 степени у свим правцима en face.

EXERCICES НА ПРСТИМА

Relevé у свим позицијама.
Pas échappé у IV позицији croisé и effacé и са завршавањем на једној ноzi.
Pas de bourrée balotté на effacé (врхом прста на под).
Pas de bourrée suivi (по дијагонали и en tournant).
Temps lié par terre напред.
Sissonne simple en face.
Sous-sous у пози.
Assemblé soutenu у страну и напред.

Ш Р А З Р Е Д

(10 часова недељно, 350 часова годишње)

EXERCICES КОД ШТАПА

Grand plié са port de bras.
Battement tendu pour batterie.
Rond de jambe на 45 степени en dehors и en dedans на полупрстима и на demi-plié.
Pas tombé са померањем, радна нога у положају sur le coup-de-pied врхом прста на под и на 45 степени.
Battement fondu:
- double на полупрстима;
- са pas tombé са померањем;
- са plié relevé и demi-rond de jambe на 45 степени;
- са plié relevé и rond de jambe на 45 степени;
- на 90 степени en face на целом стопалу.
Battement soutenu на 90 степени у свим правцима en face и у позама на полупрстима.

Battement frappé:

- на све позе на 30 степени на полупрстима,
- са relevé на полупрстима.

Battement double frappé:

- у свим позама прстима на под, на 30 степени, на целом стопалу и на полупрстима,
- са relevé на полупрсте.

Petit battement sur le coup-de-pied са plié relevé на целом стопалу и на полупрстима са акцентом напред и назад.

Flic-flac en face, завршавањем на полупрсте.

Rond de jambe en l'air en dehors и en dedans са завршавањем на demi-plié и на полупрстима.

Battement relevé lent и battement développé на 90 степени у свим правцима en face и у позама са подизањем на полупрсте и на demi-plié.

Demi-rond de jambe développé en dehors и en dedans на demi-plié.

Grand rond de jambe développé на 90 степени на полупрстима.

Grand battement jeté passé par terre са завршетком на врх прста напред или назад.

III port de bras с ногом на врх прста назад на plié без прелаза са ноге ослонца и са прелазом (растјашка).

Цео окрет на обе ноге у V позицији са demi-plié-а и без њега.

Soutenu en tournant en dehors и en dedans са ½ и целим окретом, врхом прстију на под и на 45 степени.

Полуокрет на једној ноzi en dehors и en dedans са tombée на полупрстима и полуокрет са подметањем ноге на целом стопалу и на полупрстима.

Pirouette из V позиције en dehors и en dedans.

Окрет fouetté ка штапу и од штапа врхом прста на под.

Petit temps relevé en dehors et en dedans (цело стопало, полупрсти).

EXERCICES НА СРЕДИНИ

Grand plié са port de bras.

Battement tendu и jeté en tournant en dehors и en dedans по 1/8 и ¼ окрета; ½ факултативно.

Battement tendu jeté balançoire у позама.

Rond de jambe par terre en tournant на 1/8 окрета.

Demi-rond de jambe на 45 степени en dehors и en dedans на полупрстима и на demi-plié.

Grand rond de jambe на 45 степени en dehors и en dedans на целом стопалу.

Battement fondu:

- на полупрстима en face и у позама;
- са plié relevé и demi-rond de jambe на 45 степени en face на целом стопалу и полупрстима;
- double fondu на целом стопалу и на полупрстима.

Battement soutenu на целом стопалу на 90 степени en face и у позама.

Battement frappé:

- на полупрстима и са завршавањем на demi-plié;
- са relevé на полупрстима.

Battement double frappé:

- са завршавањем на demi plié en face и на позе;
- на полупрстима;

- sa relevé на полупрстима.
 Petit battement на coup-de-pied на полупрстима.
 Flic-flac en face.
 Pas courbé на полупрстима у комбинацији.
 Pas tombé с померањем, радна нога у полозају coup-de-pied, прстима на под и на 45 степени.
 Rond de jambe en l'air en dehors и en dedans на целом стопалу.
 Petit temps relevé en dehors и en dedans на целом стопалу и на полупрстима.
 Battement relevé lent и développé:
 - на IV arabeque на целом стопалу;
 - на demi-plié en face и у позама ;
 - са прелазом са ноге на ногу en face и на позе.
 Battement développé passé и relevé lent en face и на позе croisé, effacé, écarté, attitude effacée и croisée, I, II, III arabesque.
 Demi и grand rond de jambe développé на 90 степени en dehors и en dedans en face и из позе у позу на целом стопалу.
 Temps lié на 90 степени са прелазом на цело стопало.
 Grand battement jeté passé par terre са завршавањем врхом прста на под напред и назад en face и на позе.
 Port de bras:
 - III port de bras са ногом истегнутом на врх прста и на demi-plié напред и назад;
 - III port de bras са ногом истегнутом назад на врх прста са растјашком, без прелаза са ноге ослонца и са прелазом;
 - IV и V port de bras.
 Pas de bourrée dessus-dessous en face.
 Pas de bourrée balotté en tournant на $\frac{1}{4}$ окрета.
 Soutenu en tournant en dehors и en dedans са $\frac{1}{2}$ и целим окретом, започети прстима на поду и са 45 степени.
 Pas glissade en tournant en dedans по $\frac{1}{2}$ и цео окрет по правој линији.
 Pirouette en dehors и en dedans из II, IV и V позиције са завршетком у IV и V позицији.
 Pas jeté fondu са померањем напред.

ALLEGRO

Temps sauté у V позицију са померањем напред, назад и у страну.
 Changement de pied са померањем напред, назад и у страну и en tournant на $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$ и цео (за мушкарце) окрет.
 Pas échappé на II и IV позицију en tournant на $\frac{1}{4}$ и $\frac{1}{2}$ окрета.
 Pas assemblé са кретањем en face и у позе.
 Sissonne simple en tournant по $\frac{1}{2}$ окрета (мушкарци) en dehors и en dedans.
 Double assemblé (сваки на $\frac{1}{8}$ такта).
 Petit pas jeté са кретањем у свим правцима en face и у малим позама, с ногом у положају sur le coup-de-pied.
 Pas de chat.
 Pas de chat (са ногом савијеном назад).
 Temps levé са ногом на coup-de-pied напред и назад.
 Sissonne ouverte на 45 степени у малим позама.
 Sissonne tombée en face и у позама.
 Temps lié sauté.

Pas coupé balonné и balonné из V позиције у страну, напред и назад en face и у позама, на месту и са померањем.
Pas emboîté са ногом на coup-de-pied на месту и са померањем.
Pas emboîté напред у месту на 45 степени и са померањем.
Pas échappé battu.
Entrechat quatre.
Royale.
Pas assemblé battu (мушкарци).
Tour en l'air (мушкарци).
Glissade en tournant на ½ окрета.

EXERCICES НА ПРСТИМА

Pas échappé en tournant на II позицији по ¼ окрета (1-2 факултативно).
Pas assemblé soutenu en tournant en dehors и en dedans на ½ окрета. На крају године цео окрет са завршавањем у пози на прстима.
Pas de bourrée dessus-dessous.
Pas glissade en tournant по ½ окрета и цео, са померањем у страну.
Sissonne simple en tournant по ¼ окрета (1-2 факултативно).
Sissonne ouverte на 45 степени у свим правцима и позама.
Sissonne ouverte кроз développé на 45 степени у свим правцима и позама.
Pas tombé из позе у позу на 45 степени (факултативно).
Relevé на једној ноzi, друга у положају coup-de-pied (2-4 највише).
Pas balonné напред на effacé и у страну (2-4) факултативно.
Pas jeté fondu по дијагонали напред.
Préparation за pirouette из V позиције.
Pirouette en dehors и en dedans из V позиције.
Pas de bourrée balotté на ¼ окрета на под на 45 степени (croisé, effacé).
Temps sauté по V позицији на месту.
Changement de pied en face.
Pas jeté на позе, на 45 степени, са завршавањем на demi-plié.
Petit jeté на месту са отварањем ноге у страну и са кретањем (у малим позама), нога на coup-de-pied.
Pas полка.

СЦЕНСКО УМЕТНИЧКИ ЗАДАЦИ – 2 часа недељно

У оквиру додатних часова обавезно се обрађује:

- Најмање две кореографије групног типа од пређеног градива.
- Соло варијација или делови варијација предвиђени за млађи узраст.

ГОДИШЊИ ИСПИТ

Обавезно градиво у оквиру годишњег испита треба да презентује рад на елементима en tournant на средини сале, préparation и pirouette из II, IV и V позиције. Почетак изучавања заноски. Комбинације се усложњавају, темпо се убрзава у односу на ранија два разреда.

EXERCICES КОД ШТАПА

У вежбе укључити разне врсте окрета и полуокрета на једној и две ноге, нове врсте *battement fondu*, као и остале елементе на све позе.

EXERCICES НА СРЕДИНИ

Battement tendu, jeté, rond de jambe par terre (en dehors, en dedans) en tournant по 1/8 и 1/4 окрета.

Grand rond de jambe développé (en dehors, en dedans).

Préparation и *pirouette* из II, IV и V позиције *dehors, dedans.*

Pas de bourrée dessus-dessous. Glissade en tournant на 1/2 и цео окрет.

ALLEGRO

Temps levé на једној ноzi.

Pas balonné на све правце и на позе напред и назад, без и са померањем.

Temps lié sauté напред и назад.

Changement de pied en tournant по 1/4 и 1/2 окрета.

Tour en l'air (мушкарци).

Échappé battu на II позицији.

Royale, entrechat quatre.

Pas jeté – без померања и са померањем у све правце.

Pas échappé на II позицији *en tournant* по 1/4 окрета.

EXERCICES НА ПРСТИМА

Pas de bourrée dessus-dessous.

Jeté са померањем у свим правцима.

Préparation и један *pirouette* из V позиције.

Sissonne simple по 1/4 окрета истом ногом у истом правцу.

IV РАЗРЕД

(11 часова недељно, 352 часова годишње)

EXERCICES КОД ШТАПА

Battement fondu:

- са *plié relevé* и *rond de jambe* на 45 степени у пози;

- на 90 степени *en face* и у позама на целом стопалу и на полупрстима

Battement double frappé:

- са *relevé* на полупрстима и завршавањем у *demi-plié*, и у позама;

- са окретом на 1/4 и 1/2 окрета.

Flic-flac en dehors и *en dedans* са завршавањем на 45 степени у свим правцима *en tournant* (факултативно).

Rond de jambe en l'air en dehors и *en dedans* на 1/4 и 1/8 (и са *plié relevé*).

Battement relevé lent и *battement développé en face* и у позама:

- на полупрстима;

- ca plié relevé;
- ca plié relevé и demi-rond de jambe en face и из позе у позу.
- Battement développé balotté.
- Grand rond de jambe développé на полупрстима и на demi-plié, en face.
- Grand battement jeté développé (меки) на целом стопалу.
- Окрет fouetté en dehors и en dedans на $\frac{1}{4}$ и $\frac{1}{2}$ окрета, са подигнутом ногом напред или назад на 45 степени:
- на полупрстима.
- Soutenu en tournant en dehors и en dedans на $\frac{1}{2}$ и цели окрет.
- Préparation и pirouette temps relevé en dehors и en dedans.
- Battement développé са окретом fouetté и од штапа са ногом напред или назад на 90 степени.
- Grand battement jeté са подизањем на полупрсте и на полупрстима.

EXERCICES НА СРЕДИНИ

- Battement tendu и jeté en tournant, en dehors и en dedans по $\frac{1}{4}$ окрета.
- Rond de jambe par terre en tournant, en dehors и en dedans по $\frac{1}{4}$ окрета.
- Battement fondu:
- на plié relevé и demi-rond de jambe на 45 степени из позе у позу на полупрстима;
- са plié relevé и demi-rond de jambe на 45 степени en face и из позе у позу на целом стопалу и на полупрстима;
- Assemblé soutenu entourant у страну $\frac{1}{2}$ окрета и цео окрет en dehors и en dedans.
- Petit pas jeté en tournant по $\frac{1}{2}$ окрета у страну са померањем, en dehors и en dedans.
- Battement frappé:
- у позама на полупрстима;
- Battement double frappé са plié relevé на полупрсте, en face и на позе.
- Petit battement на coup-de-pied са акцентом напред и назад на полупрстима.
- Temps lié на 90 степени прелаз на цело стопало.
- Tour lent en dehors и en dedans:
- у свим великим позама (1-2 и цео окрет);
- из позе у позу кроз passé на 90 степени.
- Grand battement jeté:
- développé (мекани) en face и у позама на целом стопалу.
- VI port de bras.
- VI port de bras као préparation за tour у великим позама, en dehors и en dedans.
- Pas de bourrée с променом ногу, en tournant.
- Pas de bourrée dessus-dessous en tournant en dehors и en dedans.
- Pas glissade en tournant по дијагонали.
- Pirouette en dehors и en dedans из V, II и IV позиције са завршавањем у V и IV позицији (2 окрета, факултативно).
- Préparation за tour у великим позама en dehors и en dedans из IV и II позиције à la seconde, attitude, arabesque.

ALLEGRO

- Grand pas échappé en tournant на $\frac{1}{4}$ и $\frac{1}{2}$ (II и IV разред).
- Pas échappé battu – сложена заноска (са заноском из V и из II позиције).
- Pas échappé са завршавањем на једној ноzi.
- Pas assemblé battu.

Entrechat trois.
Entrechat cinq.
Grande sissonne ouverte у свим позама, без померања. По усвојењу – са померањем.
Grande sissonne ouverte кроз développé у свим позама.
Pas emboîté са померањем на 45 степени.
Grand pas chassé у свим позама и правцима.
Sissonne simple en tournant (цео окрет) en dehors и en dedans (мушкарци).
Tour en l'air (1-2) мушкарци.
Pas assemblé са померањем на 45 степени, са coupé–корак и pas glissade.
Pas de basque en tournant на ¼ и ½ окрета.

EXERCICES НА ПРСТИМА

Pas échappé en tournant на II и IV позицију по ¼ и ½ окрета.
Pas de bourrée en tournant:
- са променом ногу;
- dessus-dessous;
- balotté en tournant на ¼ окрета на 45 степени.
Relevé на једној ноzi, друга нога отворена на 45 степени (2-4) или coup-de-pied.
Pas glissade en tournant са померањем у страну и по дијагонали (4-8).
Sissonne ouverte на 45 степени у свим правцима и позама.
Grande sissonne ouverte у свим правцима и позама (без померања).
Grande sissonne ouverte кроз développé у свим правцима и позама.
Pas jeté у великим позама, завршавајући у demi-plié.
Pas jeté fondu по дијагонали напред и назад.
Pas ballonné (у страну и effacé) напред на effacé (на месту и са померањем).
Préparation и pirouette из IV позиције en dehors и en dedans (1-2 окрета).
Pirouette en dehors из V позиције један за другим (4-6), (факултативно).
Sissonne simple en tournant по ½ окрета.
Assemblé soutenu en tournant en dehors и en dedans.
Temps sauté по V позицији на месту и са померањем у свим правцима.
Changement de pied са померањем у свим правцима и en tournant.

СЦЕНСКО УМЕТНИЧКИ ЗАДАЦИ – 2 часа недељно

У оквиру додатних часова обавезно се обрађује:

Најмање једна групна кореографија.

Обавезан рад на деловима варијација или целим варијацијама предвиђеним програмима такмичења за млађи узраст ученика.

ГОДИШЊИ ИСПИТ

У сложенијим комбинацијама користити као везивне коракe: pas de bourrée, coupé passé и flic-flac.

EXERCICES КОД ШТАПА

Battement développé са лаганим окретом en dehors и en dedans са ногом отвореном напред или назад.

Battement fondu на 90 степени.
Tour из V позиције en dehors и en dedans.
Battement développé tombé en face на поду и на 90 степени.
Flic-flac en tournant en dehors и en dedans.

EXERCICES НА СРЕДИНИ

Battement tendu и jeté en tournant 1/2.
Flic-flac.
Préparation за tour en dehors и en dedans из II позиције на 90 степени.
VI port de bras као préparation за tour.
Tour lent у великим позама.
Tour en dehors и en dedans из V и IV позиције.
Pas de bourrée en tournant са променом ногу.
Pas de bourrée dessus-dessous en tournant.
Temps lié на 90 степени са полупрета на цело стопало (напред и назад).
Fouetté en dehors и en dedans на 1/2 круга са подигнутом ногом напред или назад на 45 степени.

ALLEGRO

Pas emboîté на 45 степени.
Grande sissonne ouverte са и без померања.
Assemblé са померањем.
Tour en l'air.
Échappé battu са сложенем заноском.
Assemblé battu, royale i quatre.

EXERCICES НА ПРСТИМА

Échappé en tournant.
Soutenu en tournant en dehors и en dedans.
Sissonne simple en tournant на ¼ окрета.
Sissonne ouverte на 45 степени.
Glissade en tournant по правој и дијагонали (цео окрет).
Pirouette из V и IV позиције en dehors и en dedans.
Grande sissonne ouverte без померања.

НАЧИН ИЗВОЂЕЊА НАСТАВЕ

Класичан балет је предмет који чини основну дисциплину током целокупног школовања играча. Програм је сачињен на основу програма и метода истакнутог балетског педагога Агрипине Ваганове. Основна начела ове методе заснивају се на развијању пластичности тела, координацији покрета и усавршавању балетске технике до виртуозности.

Свакодневно вежбање и добра организација часа је веома важна за будуће играче. Час је састављен из теоријског и практичног дела који се међусобно допуњују. Задатак наставника је да кроз такав час омогући хармоничан физички развој ученика, стицање балетске технике, уметничког израза и развијање музикалности. Такође је потребно, да

се подједнако посвети пажња свим деловима часа – *exercices*-у код штапа, *exercices*-у на средини сале, *adagio*-у, *allegro*-у и извођењу вежби на прстима.

Наставницима се препоручује фронтални, групни и индивидуални рад са циљем да се у оквиру свакодневног рада постигну што бољи резултати у овладавању балетским корацима и основама балетске технике. Наставник на часу треба да користи демонстрацију, филм, видео снимке.

Клавирска пратња на часу је готова музичка форма или импровизација – слободна или на тему неке композиције. Даје посебан темпо и ритам, њоме се наглашава карактер корака, помаже његовом извођењу и доприноси остваривању хармоније између играча и музике. У *allegro* корацима и на прстима користи се припремљен нотни материјал. Ако је у балетској представи кореограф потчињен музици, дајући кроз покрет њену садржину и форму, наставник на часу даје предност балетском кораку, а усаглашава музику. Корепетитор је део тима наставник – ученик.

При целокупном раду са ученицима наставник не губи из вида ниједну од страна које код ученика развија – знање, разумевање, вештину, умеће, рад на физичкој кондицији, снази, издржљивости, гипкости и пластичности тела, музикалности, развоју и неговању осећаја за лепо у игри, односу према партнеру и саиграчима, као и комуникације са делом и групом.

Главни задатак педагога у првом разреду и целој основној школи је у томе да учењем одређених балетских корака, предложених у Програму велику пажњу посвети формирању балетског става, оспособи тело ученика као инструмент игре и код ученика развије интересовање и љубав према класичном балету. Веома је значајно да се ученику развија и сазнајни процес, мишљење и закључивање како би ученици што активније учествовали на часу и умели да обрате пажњу на најважније детаље појединих корака. Посебну пажњу усмерити на уредност, хигијену, однос према костиму, патикама и фризури. Неговањем радне дисциплине ствара се, од самог почетка, навика редовног похађања наставе.

Задатак педагога у другом разреду је да упоредо са развијањем снаге ногу и новим задацима програма у развијању балетске технике, посебну пажњу усмери на једну од најважнијих компонената класичне игре у раду са ученицима – координацији. Највећи број корака у другом разреду изводи се истовремено са рукама и главом без претходног *préparation*-а, а такође у малим и великим позама што веома развија координацију покрета.

За развијање и учврђивање снаге ногу у другом разреду уводе се кораци на полупрстима и прстима, а увећава се и количина понављања једног истог корака. Задатке на прстима обавезно је спроводити 2–3 пута недељно. У трећем разреду завршава се рад на поставци ногу – корпуса, руку и главе. У процесу рада посебно се усваја техника полуокрета и окрета код штапа, на средини, на полупрстима и прстима. У *exercices*-у на средини потребно је уносити задатке на полупрстима. У вежбама на средини јавља се *adagio*, нарочито потенцирајући мале и велике позе. Посебна пажња обраћа се на изражајност поза.

Allegro има посебне задатке и то: *entournant* 1/8, 1/4, 1/2 окрета у ваздуху, корака у месту и са померањем, као и *battu* корака. Ученици морају да стекну физичку снагу и да овладају координацијом покрета.

У четвртном разреду завршава се поставка основа класичне игре.

Пажња је усмерена на савлађивање великих поза при лаганом окретању, сложенији видови *adagio*, припреме за *grand pirouette* и извођење вежби *en tournant*. Са великом пажњом започињати рад на великим скоковима.

Посебни задаци у четвртом разреду односе се на сценску форму, учења делова кореографија и целих варијација или групних игара. Педагог треба да ради на развијању индивидуалности и техничким могућностима појединца.

Наставницима се препоручује да у свом раду користе комбиноване методе рада како би на што бољи начин нашли пут за реализацију предвиђених садржаја рада. Неопходно је при том у потпуности уважити разлике у способностима, интересовањима, као и индивидуални темпо савлађивања нових програмских садржаја.

ПРИМЕЊЕНА ГИМНАСТИКА

ЦИЉ

Циљ предмета примењене гимнастике је извршити комплексан утицај на биолошко здравствени потенцијал ученика и допринети реализацији програма класичног балета и савремене игре.

ЗАДАЦИ

- Подржати правилан физички раст и развој.
- Позитивно утицати на физичку припремљеност читавог тела будућег играча.

I РАЗРЕД

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ВЕЖБЕ ЗА РАМЕНИ ПОЈАС И РУКЕ

Основни положаји и покрети рукама и прелази из једних у друге:

- Заручење.
- Приручење.
- Предручење.
- Предручење горе.
- Узручење.
- Одручење доле.
- Одручење.
- Одручење горе.
- Чеони и бочни кругови и лукови.

ВЕЖБЕ ЗА КАРЛИЧНИ ПОЈАС И НОГЕ

- Ставови на обе ноге, ставови у почучњу, чучњу и успону и прелази из једног става у други.
- Ставови предножни, одножни и заножни (без и са спуштањем на пету ноге којом се ради).
- Предножења, одножења и заножјења: ниско, 45 и 90 степени, замасима и спорим покретима.

Издржаји на једној ноzi, друга је у предножењу, одножењу или заножењу.
Кружења ногама из / у положаја предножног и заножног.
Кружења ногама из / у предножења и заножења.

ВЕЖБЕ ЗА ТРУП

Претклони, заклони, отклони и засуци у различитим положајима (сед, клек, ставови на ногама) и са различитим положајима руку.
Заклони без компензаторног покрета куковима напред.

ВЕЖБЕ У КРЕТАЊУ

Ходање (варијанте: ”гимнастичко”, у успону, “високо”, “еластично”), корацима са привлачењем.
Трчање (у различитом темпу).

ПОСКОЦИ И СКОКОВИ

Поскоци: дечји поскок.
Скокови суножним одскоком и суножним доскоком са и без померања у простору, скокови суножним одскоком и доскоком на једну ногу (друга је у предножењу или заножењу).

РАВНОТЕЖЕ

Шведска клупа:
- из става бочно према клупи, неколико корака залета, наскок на једну ногу, друга је у заножењу;
- ходање напред, назад и странце, ходање у успону;
- саскоци пруженим телом, чеоно и бочно у односу на справу;
- кретање по клупи уз манипулацију реквизитима;
- штафете – користећи као завршетак долазак у одређени став на клупи.

ВИШЕЊА

Основни висови.

АКРОБАТИКА

Поваљка на леђима.
Став на лопатицама.
Колут напред.

П Р А З Р Е Д (2 часа недељно, 70 часова годишње)

ВЕЖБЕ ЗА РАМЕНИ ПОЈАС И РУКЕ

Покрети рукама:

Хоризонтални кругови и лукови – обе у истом смеру.

Чеони кругови и лукови – обе у истом смеру.

Наизменични бочни кругови и лукови – млинови.

ВЕЖБЕ ЗА КАРЛИЧНИ ПОЈАС И НОГЕ

Покрети ногама:

Предножења.

Одножења и заножења до хоризонтале и изнад ње.

Издржај на пуном стопалу и успону на једној ноzi, друга је у предножењу, одножењу и заножењу.

Дубоки претклони у седу суножно и разножно.

Испади до “шпаге” бочно и чеоно.

ВЕЖБЕ ЗА ТРУП

Претклони, заклони (заклон комбиновано са ставом на једној ноzi, друга је у заножењу – издржај), отклони, засуци, комбиновано са покретима руку.

Мост из лежања на леђима, мост заклоном - усклон.

ВЕЖБЕ У КРЕТАЊУ

Ходање: корак са згрченим предножењем, корак у испад, повезивање различитих начина ходања.

Трчање: у различитом темпу са променама правца и смера, луковито, трчање продуженим корацама.

Плесни кораци: галоп странце, полкин корак.

ПОСКОЦИ И СКОКОВИ

Суножним одскоком са променом ногу.

Суножним одскоком и доскоком на једну ногу, друга је у предножењу, заножењу или одножењу хоризонтално.

Маказице.

Мачији скок.

Скок пружено са окретом за 180 степени око уздужне осе тела.

ОКРЕТИ

Са преступањем, укрштеним кораком, у успону, у чучњу, на једној ноzi истоимени и разноимени (све за 180 степени).

РАВНОТЕЖА

Вага претклоном и заножеем – издржај.

Шведска клупа (шира и уза површина) или ниска греда:

- кретања научена у I разреду на тлу изводе се на шведској клупи;
- наскоци на једну ногу, друга је у предножењу, одножењу или заножеењу, саскоци са различитим положајима тела и ногу у фази лета.

ВИШЕЊА

Висови: предњи, стражњи, узнето, стрмоглаво и прелази из једних у друге.

Њихање: саскок у предњиху и зањиху.

Упори предњи, јашући и стражњи и прелази из једног у други.

АКРОБАТИКА

Колут напред – варијанте и повезивање.

Колут назад – варијанте и повезивање;

Став на лопатицама са различитим кретањима ногу и различитим положајима руку и слободно.

Мост на обе ноге.

Повезивање два до три кретања из различитих група у комбинацији.

III РАЗРЕД

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ВЕЖБЕ ЗА РАМЕНИ ПОЈАС И РУКЕ

Кретање рукама изведено у I и II разреду повезано са кретањем у простору: замаси и таласи рукама, искрети.

ВЕЖБЕ ЗА КАРЛИЧНИ ПОЈАС И НОГЕ

Повећање амплитуде покрета у предножењу, одножењу и заножеењу и продужавање времена издржаја.

Дубоки претклони у седу суножно (предњи део трупа додирује ноге) и разножно (предњи део трупа додирује тло).

“Шпаге” бочно и чеоно “до краја”(максималне амплитуде покрета, подизање предње или задње ноге на вишу основу).

ВЕЖБЕ ЗА ТРУП

Замаси и таласи трупом.

Заклони у успону са издржајем.

Мостови заклоном и усклон.

ПОСКОЦИ И СКОКОВИ

Галоп странце и спојено, скок са окретом за 180 степени и одножењем. Скок са предножењем и окретом – “полукадет”.

Мачји скок са окретом за 180 степени.

Далеко – високи скок; скок пружено са окретом око уздужне осе тела за 360 степени.

Далеко високи скокови са извлачењем и окретом од 90 степени.

Кадет (факултативно).

Морнарски скок из залета или галопа.

Извођење скокова из два до три корака залета или после галопа.

ОКРЕТИ

Окрети са предножењем и заножењем за 180 степени, слободна нога до хоризонталног положаја, завршетак у равнотежи;

Истоимени и разноимени за 180 и 360 степени из једног или више корака.

РАВНОТЕЖЕ

Шведска клупа или ниска греда:

Извођење кретања која су, на тлу, научена у II разреду; упори клечећи и чучећи.

Вага претклоном и заножењем:

- саскоци пружено са окретом око уздужне осе тела.

ВИШЕЊА

Основни положаји и покрети у вису и упору са прелазима из виса у упор /узмаци: наупор из виса завесом о потколено; саскок одношка са окретом за 90 степени.

АКРОБАТИКА

Став на шакама.

Став на глави.

Мост на две и једну ногу (максимална амплитуда подигнуте ноге).

Премет упором странце.

Повезивање вежби научених у I и II разреду. Комбинација ритмичких и акробатских вежби уз музичку пратњу.

НАЧИН ИЗВОЂЕЊА НАСТАВЕ

Због хетерогеног састава разреда, посматрано по нивоу моторичких способности, као и биолошке и хронолошке старости ученика, конфигурација програма је дата према хронолошком узрасту и сензитивним фазама развоја моторичких способности.

Основне моторичке способности: гipкост, брзина, координација, равнотежа, сила и специфичну издржљивост потребно је развијати у свим разредима од I до III.

Вежбе су условно подељене по сегментима (вежбе за руке, вежбе за труп.) Деловање је углавном комбиновано.

Наставницима се препоручује да у свом раду користе комбиноване методе рада како би на што бољи начин нашли пут за реализацију предвиђених садржаја рада. Неопходно је при том у потпуности уважити разлике у способностима, интересовањима, као и индивидуални темпо савлађивања нових програмских садржаја.

ГИПКОСТ

Балетску игру поред осталог карактеришу и покрети изузетно великих амплитуда у раменом појасу, кичменом стубу и зглобовима кукова и стопала и потребно је:

- у I разреду усмерити вежбање на повећање амплитуде покрета у свим смеровима;
- у II и III разреду, који су веома погодни као период за развој гipкости, повећати обим и интензитет рада слично карактеристикама тренинга.

БРЗИНА

Брзина извођења покрета и фреквенција покрета веома су значајни за карактеристична кретања у балетској игри. Развој брзине се веома успешно реализује у сензитивним фазама од 7 до 9 године, као и од 12 до 13 године, тако да се средства и методе за подстицање развоја брзине примењују већ од I разреда, да би се у III разреду користиле вежбе које су базиране на значајном учешћу силе.

ОКРЕТНОСТ – КООРДИНАЦИЈА

У развоју окретности, поред примене класичних метода као што су: коришћење вежби са неуобичајеним почетним положајима, примена асиметричних вежби и сл, посебну пажњу треба обратити на примену основних акробатских вежби.

РАВНОТЕЖА

Обиље статичких и динамичких облика равнотеже у балетској игри захтева од примењене гимнастике да кроз свој програм спроведе и низ вежби усмерених на одржавања стабилности равнотежног положаја на смањеном и повишеном ослоњу (полупрсти и врхови прстију) као и одржавање равнотежног положаја под утицајем спољних сила. У I и II разреду примењују се ставови на једној и обе ноге уз контролу тонуса мускулатуре, који учествује у остваривању наведених положаја. У III разреду сви ставови на једној и две ноге дуже трају, а положаји слободних сегмената тела су тежи и сложенији.

СИЛА И СНАГА

У I разреду развија се сила мишића потребна да се изведу издржаји у предножењу, одножењу и заножењу од 45 до 90 степени, као и довољна снага мишића трупа. У II разреду истиче се рад на јачању сводова стопала и опружача скочних зглобова услед започињања рада на полупрстима.

У току III разреда наставља се са вежбама усмереним на развој истих мишићних група као у претходним разредима, уз отежања у правцу повећаних амплитуда покрета и све дужим издржајима. Због обиља скокова у овом разреду се ради и на развоју експлозивне снаге мишића ногу у пуној мери.

На крају сваке школске године ученици не полажу годишњи испит, већ добијају оцене на основу рада оствареног у току целе године.

СОЛФЕЂО

ЦИЉ

Кроз наставу солфеђа ученик треба да се музички описмени и савлада основне музичке елементе.

ЗАДАЦИ

- Разликовати ритмичке поделе у настави играчких предмета.
- Интонирати, опажати, разликовати и памтити лакше музичке мотиве.
- Испоштовати ритам у настави играчких предмета.

III РАЗРЕД

(2 часа недељно, 70 годишње)

Упознавање са циљем и значајем предмета.

Појам звука.

Тон и његова својства.

Линијски систем.

Кључеви.
Ноте, нотне вредности: од целе ноте до шеснаестине.
Бележење нота у линијском систему (у оквиру једне октаве).
Паузе.
Синкопа.
Метричке врсте (4/4, 3/4, 2/4).
Музички метар, појам јединице бројања.
Детаљна обрада *C-dur* лествице.
Ступањ, степен, тетрахорд.
Тачка поред ноте, лук трајања.
Мелодијске вежбе од *до* до *сол*.
Повишени и снижени тонови.
Опажање двозвука у *C-dur*-у без анализе интервала.
Препознавање исписаних мелодијских и ритмичких мотива и њихово извођење.
Записивање појединих тонова у једнаким трајањима.
Лакши ритмички диктат.
Обрада 5–6 српских народних песмица.

IV РАЗРЕД (2 часа недељно, 64 годишње)

Обрада *a-mol* лествице.
Мелодијски примери у *C-dur*-у и *a-mol*-у.
Интонирање лакших примера из литературе.
Ноте бас кључа, читање и писање.
Интонирање мелодијских примера у бас кључу.
Метричке врсте 3/8 и 6/8.
Мала синкопа.
Обрада триоле.
Шеснаестинска пауза.
Записивање кратких мелодијских и ритмичких диктата.
Интервали и њихови обртаји.
Квинтакорди.
Септакорди.
Петозвуци.
Динамичке ознаке.
Ознаке за темпо.
Обрада 5–6 српских народних песмица.

ГОДИШЊИ ИСПИТ

Мелодијски пример.
Ритмички пример.
Читање нота у оба кључа.
Теоријско питање.

ЛИТЕРАТУРА

Боривоје Поповић: Солфеђо

Владимир Јовановић: Солфеђо
Зорислава Васиљевић: Солфеђо
Миодраг Васиљевић: Једногласни солфеђо
Љиљана Пантовић: Солфеђо кроз песму

НАЧИН ИЗВОЂЕЊА НАСТАВЕ

У настави овог предмета ученик треба да стекне основна знања о музици, да се музички описмени и да развије осећање за ритам и мелодију. Нарочито треба обратити пажњу на троделне ритмове и обраду триоле те њеном супротстављању парној деоби јединице бројања. Стечено знање на часовима солфеђа ученик ће даље продубљивати и примењивати у играчким предметима.

ИСТОРИЈСКО БАЛСКЕ ИГРЕ

ЦИЉ

Кроз предмет историјско балске игре ученици се упознају са играма из периода од 16. до 19. века.

ЗАДАЦИ

- Упознати друштвено-историјске карактеристике балске игре.
- Савладати кораке и стил игара.
- Усвојити карактеристичан став и однос играча/пара у игри.
- Познавати основне карактеристике костима.

IV РАЗРЕД

(2 часа недељно, 64 часа годишње)

Позиције ногу I, II, III и IV.

Позиције руку I, II и III.

Кораци:

- обичан сценски ход,
- играчки,
- клизећи,
- лаки.

Поклони за дечаке: 4/4, 3/4, и 2/4.

Révérances за девојчице: 4/4, 3/4, 2/4.

Pas glissé.

Pas galop.

Pas de grace.

Pas chassé:

-форме chasse I, II, III и IV.

Double chassé.

Pas полке:

- напред,
 - назад,
 - бочни,
 - врћење – соло и у пару.
- Pas balance.
- Полка.
- Valse – комбинације:
- valse напред,
 - valse назад,
 - valse у окрету,
 - valse са кретањем напред,
 - valse са кретањем назад,
 - valse у месту,
 - valse pas de basque.
- Valse у два pas.
- Valse mignon.
- Комбинације – valse.
- Корак полонезе.
- Полонеза.
- Шакона – запис (Василева Рожденственска).
- Менует – основне историјске карактеристике.
- Полонеза – сложенија форма.
- Француски kadril – свих шест фигура.

ГОДИШЊИ ИСПИТ

1. Менует – Моцарт (Опера «Дон Жуан», кореограф М. Петипа).
2. Kadril – (три фигуре по избору педагога).
3. Valse – Mignon.

Педагог, поред овог обавезног дела, може да прикаже нешто по свом избору из ове области.

НАЧИН ИЗВОЂЕЊА НАСТАВЕ

Учење сваке нове историјско балске игре подразумева познавање друштвено-историјских карактеристика времена у коме је настала и елемената везаних за позориште, двор, музику и костим. Учење полази од практичног приказа игре, иде преко прецизног става играча, ходања, држања за руке, под руку, на раме, до изучавања појединих елемената игре, *реверанса* и најзад целе кореографије. Ради што бољег уживљавања у одређени период на часу користи одговарајућу сукњу за девојчице, појас за дечаке, разне реквизите (марамница, шал, рукавице, шешир, плашт, мач).

Помоћ у раду пружа и брижљиво праћење балетске представе, коришћење слика, фотографија, гледање филмова, видео касета одговарајућег садржаја.

Наставницима се препоручује да у свом раду користе комбиноване методе рада како би на што бољи начин нашли пут за реализацију предвиђених садржаја рада. Неопходно је при том у потпуности уважити разлике у способностима, интересовањима, као и индивидуални темпо савлађивања нових програмских садржаја.

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ПРЕДМЕТА НА ОДСЕКУ САВРЕМЕНА ИГРА
(Класичан балет, креативна игра, примењена гимнастика, савремена игра, солфеђо,
историјско балске игре)

КЛАСИЧАН БАЛЕТ

ЦИЉ

Циљ наставе класичног балета је савлађивање азбуке класичног балета, формирање балетског става и развијање љубави и интересовања према балету.

ЗАДАЦИ

- Усвојити основна знања из области класичног балета.
- Савладати елементе игре: кораке, скокове, окрете, као и основа балетске технике, игре на врховима прстију.
- Оспособљавање за групну и соло игру.

І Р А З Р Е Д

(8 часова недељно, 280 часова годишње)

EXERCICES КОД ШТАПА

Позиције ногу: I, II, III, IV и V.

Позиције руку: припремна I, II и III позиција.

Demi-plié у I, II, III, IV и V позицији.

Battement tendu:

- из I позиције напред, у страну, назад;
- из demi-plié у I позицију напред, у страну, назад;
- из V позиције у страну, напред, назад;
- из demi-plié у V позицију у страну, напред, назад;
- relevé sa demi-plié у II позицију;
- passé par terre (провођење ноге напред и назад кроз I позицију).

Појам правца en dehors и en dedans.

Demi-rond de jambe par terre en dehors и en dedans.

Rond de jambe par terre en dehors и en dedans.

I и III port de bras, као завршетак разних вежби.

Battement tendu jeté:

- из I и V позиције у страну, напред, назад;
- piqué у страну, напред, назад.

Положај ногу на coup-de-pied напред и назад.

Battement frappé у страну, напред и назад. У почетку се учи врхом прста на под, касније на 30 степени.

Relevé на полупрстима у I, II и V позицији са и без demi-plié.

Battement tendu plié soutenu напред, у страну, назад.

Préparation за rond de jambe par terre en dehors и en dedans.

Положај ногу на (условни) cou-de-pied.

Battement fondu у страну, напред, назад са врхом прста на под и на 45 степени.

Battement soutenu у страну, напред, назад са врхом прста на под и на 45 степени кроз cou-de-pied.

Petit battement на cou-de-pied, пренос ноге равномерно и са акцентом напред и назад.

Battement double frappé у страну, напред и назад прстом на под и на 30 степени.

Battement relevé lent на 90 степени из I и V позиције, напред, назад, у страну.

Grand plié у I, II, III и V позицији (у IV позицији се учи касније).

Grand battement jeté из I и V позиције напред, назад, у страну.

Battement relevé retiré из V позиције напред и назад.

Battement développé:

- напред, у страну, назад;

- passé у свим правцима.

Rond de jambe en l'air en dehors и en dedans.

Rond de jambe par terre en dehors и en dedans на demi-plié.

Савијање корпуса назад и у страну (лицем ка штапу).

Pas de bourrée са променом ногу (лицем ка штапу).

Pas de bourrée suivi (лицем ка штапу, без покретања).

Полуокрет у V позицији на две ноге с променом ногу на полупрстима.

EXERCICES НА СРЕДИНИ

Позиције руку: почетна, I, II и III позиција.

Demi-plié по I и II позицији en face, по IV и V позицији на épaulement.

Battement tendu:

- из I и V позиције напред, назад, у страну;

- са demi-plié из I и V позиције напред, назад, у страну;

- са demi-plié у II позицији са прелазом с ноге на ногу и без прелаза;

- passé par terre.

Battement tendu jeté:

- из I и V позиције у свим правцима,

- са demi-plié у I и V позицији у свим правцима.

Demi-rond и rond de jambe par terre en dehors и en dedans.

Préparation за rond de jambe par terre en dehors и en dedans.

Grand plié у I и II позицији en face. По V позицији са épaulement.

Battement frappé:

- врхом прста на под у свим правцима;

- на 30 степени у свим правцима.

Battement double frappé:

- врхом прста на под у свим правцима;

- на 30 степени у свим правцима.

Положај épaulement croisé и effacé.

Основне позе: croisé, effacé, напред и назад, I, II, III arabesque.

Battement tendu plié soutenu у свим правцима на целом стопалу.

Battement fondu:

- врхом прста на под у свим правцима,

- на 45 степени у свим правцима.

Battement soutenu en face врхом прста на под и на 45 степени на целом стопалу кроз coup-de-pied.

Petit battement на coup-de-pied. Пренос ноге равномерно и са акцентом напред и назад (факултативно).

Battement relevé lent напред, назад, у страну.

Grand battement jeté из I и V позиције напред, назад, у страну.

Port de bras en face и на épaulement.

I, II, III port de bras.

Relevé на полупрстима у I, II и V позицији са demi-plié и са испруженим ногама.

Pas de bourrée са променом ногу en face.

Pas de bourrée suivi en face са покретањем у страну.

Окретање на обе ноге у V позицији на полупрстима на једном месту (са окретом главе ка огледалу).

Temps lié par terre напред и назад.

ALLEGRO

Temps sauté по I, II и V позицији.

Changement de pied.

Pas échappé у II позицији.

Поклон.

Трамплини.

EXERCICES НА ПРСТИМА

Relevé по I, II и V позицији.

Pas échappé из I и V позиције.

Pas couru.

ПРОГРАМ ЗА КОНТРОЛНИ ИСПИТ

EXERCICES КОД ШТАПА (бочна рука у II позицији)

Demi-plié из I, II и V позиције.

Battement tendu унакрст из I и V позиције.

Battement tendu demi-plié унакрст.

Battement tendu jeté унакрст.

Demi-rond и rond de jambe par terre en dehors и en dedans.

Battement fondu врхом прста по поду, унакрст.

Battement frappé и double frappé врхом прста по поду, унакрст.

Припрема за rond de jambe par terre.

Petit battement – равномерно.

Battement développé на 90 степени у страну и напред.

Relevé lent на 90 степени у страну, напред и назад.

Grand battement jeté у страну, напред и назад.

Relevé на полупрстима у I и II позицији лицем ка штапу.

Sauté по I и II позицији код штапа.

EXERCICES НА СРЕДИНИ

Demi-plié по I и II позицији.
Battement tendu по I позицији напред и у страну.
I и II port de bras.
Croisé у основним положајима.
Révérence.
Pas marché.

ГОДИШЊИ ИСПИТ

EXERCICES КОД ШТАПА

Demi-plié – sa relevé на полупрстима из I, II, и V позиције.
Grand plié по I, II и V позицији.
Battement tendu из V позиције унакрст.
Battement tendu jeté, s из V позиције - унакрст и jeté piqué.
Rond de jambe par terre en dehors и en dedans (са préparation).
Battement lent développé напред и у страну.
III port de bras.
Battement fondu на 45 степени - унакрст.
Battement frappé на 30 степени.
Rond de jambe en l'air en dehors и en dedans.
Rond de jambe par terre са préparation и rond de jambe par terre на plié.
III port de bras.
Battement fondu на 45 степени унакрст.
Battement frappé на 30 степени унакрст..
Rond de jambe en l'air en dehors и en dedans.
Petit battement са акцентом.
Battement développé у свим правцима.
Relevé у V позицији на полупрсте.
Grand battement jeté унакрст (штап).
Основни положај једне од поза (мала, велика, напред, назад).

EXERCICES НА СРЕДИНИ

Temps lié напред, назад.
Demi и grand-plié из I, II, V позиције, са relevé.
Battement tendu по V позицији унакрст.
Battement tendu са demi-plié на II позицију.
Battement tendu jeté из V позиције унакрст.
Battement frappé и double frappé на 30 степени у страну.
Grand battement jeté само напред из V позиције.
Вежбе завршавати на малу или велику позу - croisé или effacé.
Поза I и II arabesque.

ALLEGRO

Temps sauté по I и II позицији и V.

Changement de pied.
Pas échappé на II позицију.
Полка.

EXERCICES НА ПРСТИМА

Pas relevé по I, II и V позицији.
Pas échappé по II позицији.
Pas couru по V позицији напред, назад.
Révérence.

II РАЗРЕД

(8 часова недељно, 280 часова годишње)

EXERCICES КОД ШТАПА

Мале и велике позе croisé, effacé, écarté напред и назад, II arabesque врхом прста на под и на demi-plié. Кад се савладају уносити их у вежбе.

Battement tendu:

- double са спуштањем пете у II позицију;
- у свим малим и великим позама;
- pour le pied.

Battement tendu jeté:

- balançoire;
- у свим малим и великим позама.

Demi-rond de jambe на 45 степени en dehors и en dedans на целом стопалу и полупрстима.

Grand rond de jambe на 45 и 90 степени en dehors и en dedans на целом стопалу.

Battement fondu:

- на целом стопалу и на полупрстима en face и на позе;
- са plié relevé на целом стопалу и на полупрстима.

Battement soutenu на целом стопалу и на полупрстима en face и на позе на 45 степени.

Battement frappé на полупрстима у свим правцима.

Battement double frappé на полупрстима у свим правцима.

Petit battement sur le coup-de-pied на полупрстима равномерно и са акцентом en face и на позе.

Flic напред и назад на целом стопалу и са завршавањем на полупрсте.

Pas couré на целом стопалу и на полупрстима.

Pas tombé на месту, друга нога на coup-de-pied.

Petit temps relevé en dehors и en dedans на целом стопалу.

Battement relevé lent на 90 степени у свим позама.

Battement développé на 90 степени у свим правцима и на велике позе: croisé, effacé (напред, назад), attitude croisée и effacée, II arabesque.

Battement développé passé из позе у позу.

Grand battement jeté:

- на све позе,
- pointe en face.

Port de bras са ногом испруженом на врх прста напред или назад и са demi-plié ноге ослонца.

Relevé на полупрстима, друга нога на coup-de-pied.

Полуокрет en dehors и en dedans по V позицији са истегнутих ногу и са demi-plié-а.

Préparation за pirouette из V позиције sur le coup-de-pied en dehors и en dedans.

EXERCICES НА СРЕДИНИ

Вежбе се раде en face и на éraulement, на целом стопалу.

Мале позе: croisé, effacé, I, II, III arabesque, прстима на поду и на demi-plié и écarté.

Grand plié у IV позицији на croisé и effacé.

Battement tendu:

- у малим и великим позама;

- са relevé и double relevé у II позицију;

- са demi-plié у IV позицији са прелазом ноге на ногу и без прелаза.

Battement tendu jeté и jeté piqué у малим и великим позама.

Rond de jambe par terre на demi-plié en dehors и en dedans.

Demi rond de jambe на 45 степени en dehors и en dedans.

Battement fondu на 45 степени на позе и са plié relevé.

Battement soutenu на позе, прстима на под и на 45 степени, на целом стопалу.

Battement frappé и double frappé на позе, на 30 степени.

Основне позе: écarté, напред и назад, I, II, III arabesque.

Petit battement sur le coup-de-pied равномерно и са акцентом напред и назад.

Flic напред и назад на целом стопалу.

Pas couré на целом стопалу и полупрстима.

Pas tombé на месту, друга нога на coup-de-pied.

Rond de jambe en l'air en dehors и en dedans.

Petit temps relevé en dehors, en dedans (факултативно).

Battement développé напред, назад, у страну.

Battement développé passé и relevé lent en face и на позе: croisé, effacé, attitude effacée и croisée, I, II, III arabesque.

Grand battement jeté и pointe на све позе (сем IV arabesque).

Port de bras са савијањем тела и ногом испруженом на прст напред или назад.

IV port de bras.(основна форма).

Temps lié par terre са савијањем тела.

Relevé на полупрсте у IV позицији croisé и effacé и са ногом на coup-de-pied.

Pas de bourrée без промене ногу прстима на под и на 45 степени.

Pas de bourrée balotté effacé и croisé прстима на под и на 45 степени.

Полуокрет у V позицији са променом ногу, на затегнуте ноге и са demi-plié-ом.

Préparation за pirouette en dehors и en dedans из II и V позиције.

ALLEGRO

Temps sauté по IV позицији.

Petit и grand changement de pied.

Changement de pied en tournant на ¼ окрета.

Grand pas écharré на II и IV позицији croisée и effacée.

Pas échappé по II и IV позицији, на једној ноzi, друга нога у положају coup-de-pied напред или назад.
Pas assemblé напред и назад en face и на позе.
Double assemblé.
Sissonne simple en face и у малим позама.
Pas jeté.
Pas chassé у свим правцима и у позама.
Sissonne fermée у свим правцима и на позе.
Sissonne ouverte кроз développé на поду и на 45 степени свим правцима (разложено).
Pas de basque напред (сценска форма).
Pas de basque напред и назад.
Pas balancé.
Temps le vé на I arabesque (сценска форма).
½ tour en l'air (мушкарци).
Pas glissade у свим позама и правцима.

EXERCICES НА ПРСТИМА

Relevé по IV позицији croisé и effacée.
Pas échappé по IV позицији croisé и effacé.
Pas échappé на једну ногу по II и IV позицији.
Pas assemblé soutenu en face (са отварањем ноге у страну).
Pas assemblé soutenu напред и назад у позама.
Pas de bourrée са променом ногу код штапа.
Pas de bourrée са променом ногу и завршавањем на малу позу.
Pas de bourrée без промене ногу врхом прста на под.
Pas de bourrée balotté croisé и effacé прстима на под.
Pas de bourrée suivi на месту, са померањем и en tournant.
Pas couru напред и назад.
Pas glissade са кретањем у свим правцима и на позе.
Temps lié par terre.
Sissonne simple en face.
Полуокрет у V позицији.
Sous-sous у позама и са померањем.
Pas couré balonné са отварањем ноге у страну.

ГОДИШЊИ ИСПИТ

EXERCICES КОД ШТАПА

Обухвата све наставне јединице.

EXERCICES НА СРЕДИНИ

Battement tendu и battement tendu jeté у малим позама.
Demi-rond de jambe на 45 степени en dehors и en dedans.
Battement fondu на 45 степени у малим позама.
Petit battement sur le coup-de-pied равномерно и са акцентом, en face.
Flic, pas couré и pas tombé на месту (комбиновани са другим корацима).

Мали *adagio* са елементима: *battement relevé lent*, *battement développé* на велике позе I, II, III *arabesque* и *demi-rond de jambe développé en dehors* и *en dedans* (задатак поделити у две комбинације).

Grand battement jeté pointe у позама.

Temps lié par terre са савијањем тела.

Pas de bourrée balotté na effacé прстима на под.

Préparation за *pirouette en dehors* и *en dedans* из II и V позиције.

ALLEGRO

Petit и *grand changement de pied*, као и на $\frac{1}{4}$ окрета.

Grand pas écharré на IV позицији *croisé* и *effacé*, као и *pas écharré* са завршавањем на једну ногу.

Double pas assemblé.

Petit pas jeté en face.

Pas de basque.

Sissonne fermée и *ouverte* кроз *développé* на 45 степени у свим правцима *en face*.

EXERCICES НА ПРСТИМА

Relevé у свим позицијама.

Pas écharré у IV позицији *croisé* и *effacé* и са завршавањем на једној ноzi.

Pas de bourrée balotté na effacé (врхом прста на под).

Pas de bourrée suivi (по дијагонали и *en tournant*).

Temps lié par terre напред.

Sissonne simple en face.

Sous-sous у пози.

Assemblé soutenu у страну и напред.

III РАЗРЕД

(8 часова недељно, 280 часова годишње)

EXERCICES КОД ШТАПА

Grand plié са *port de bras*.

Battement tendu pour batterie.

Rond de jambe на 45 степени *en dehors* и *en dedans* на полупрстима и на *demi-plié*.

Pas tombé са померањем, радна нога у положају *sur le coup-de-pied* врхом прста на под и на 45 степени.

Battement fondu:

- *double* на полупрстима;
- са *pas tombé* са померањем;
- са *plié relevé* и *demi-rond de jambe* на 45 степени;
- са *plié relevé* и *rond de jambe* на 45 степени;
- на 90 степени *en face* на целом стопалу.

Battement soutenu на 90 степени у свим правцима *en face* и у позама на полупрстима.

Battement frappé:

- на све позе на 30 степени на полупрстима;

- sa relevé на полупрстима.

Battement double frappé:

- у свим позама прстима на под, на 30 степени, на целом стопалу и на полупрстима;

- sa relevé на полупрсте.

Petit battement sur le coup-de-pied sa plié relevé на целом стопалу и на полупрстима са акцентом напред и назад.

Flic-flac en face, завршавањем на полупрсте.

Rond de jambe en l'air en dehors и en dedans са завршавањем на demi-plié и на полупрстима.

Battement relevé lent и battement développé на 90 степени у свим правцима en face и у позама са подизањем на полупрсте и на demi-plié.

Demi-rond de jambe développé en dehors и en dedans на demi-plié.

Grand rond de jambe développé на 90 степени на полупрстима.

Grand battement jeté passé par terre са завршетком на врх прста напред или назад.

III port de bras с ногом на врх прста назад на plié без прелаза са ноге ослонца и са прелазом (растјашка).

Цео окрет на обе ноге у V позицији са demi-plié-а и без њега.

Soutenu en tournant en dehors и en dedans са ½ и целим окретом, врхом прстију на под и на 45 степени.

Полуокрет на једној ноzi en dehors и en dedans са tombé на полупрстима, и полуокрет са подметањем ноге на целом стопалу и на полупрстима.

Pirouette из V позиције en dehors и en dedans.

Окрет fouetté ка штапу и од штапа врхом прста на под.

Petit temps relevé en dehors et en dedans (цело стопало, полупрсти).

EXERCICES НА СРЕДИНИ

Grand plié са port de bras.

Battement tendu и jeté en tournant en dehors и en dedans по 1/8 и 1/4 окрета; 1/2 факултативно.

Battement tendu jeté balançoire у позама.

Rond de jambe par terre en tournant на 1//8 окрета.

Demi-rond de jambe на 45 степени en dehors и en dedans на полупрстима и на demi-plié.

Grand rond de jambe на 45 степени en dehors и en dedans на целом стопалу.

Battement fondu:

- на полупрстима en face и у позама;

- са plié relevé и demi-rond de jambe на 45 степени en face на целом стопалу и полупрстима;

- double fondu на целом стопалу и на полупрстима.

Battement soutenu на целом стопалу на 90 степени en face и у позама.

Battement frappé:

- на полупрстима и са завршетком на demi-plié;

- са relevé на полупрстима.

Battement double frappé:

- са завршавањем у demi-plié en face и на поze;

- на полупрстима;

- са relevé на полупрстима.

Petit battement на coup-de-pied на полупрстима.

Flic-flac en face.

Pas couré на полупрстима у комбинацији.

Pas tombé с померањем, радна нога у положају coup-de-pied, прстима на под и на 45 степени.

Rond de jambe en l'air en dehors i en dedans на целом стопалу.

Petit temps relevé en dehors и en dedans на целом стопалу и на полупрстима.

Battement relevé lent i développé:

- на IV arabeque на целом стопалу,
- на demi-plié en face и у позама ,
- са прелазом са ноге на ногу en face и на позе.

Battement développé passé и relevé lent en face и на позе croisé, effacé, écarté, attitude effacée и croisée, I, II, III arabesque.

Demi и grand rond de jambe développé на 90 степени en dehors и en dedans en face и из позе у позу на целом стопалу.

Temps lié на 90 степени са прелазом на цело стопало.

Grand battement jeté passé par terre са заврсавањем врхом прста на под напред и назад en face и на позе.

Port de bras:

- III port de bras са ногом истегнутом на врх прста и на demi-plié напред и назад;
- III port de bras са ногом истегнутом ногом назад на врх прста са растјашком, без прелаза са ноге ослонца и са прелазом;
- IV и V port de bras.

Pas de bourrée dessus-dessous en face.

Pas de bourrée balotté en tournant на $\frac{1}{4}$ окрета.

Soutenu en tournant en dehors и en dedans са $\frac{1}{2}$ и целим окретом, започети прстима на поду и са 45 степени.

Pas glissade en tournant en dedans по $\frac{1}{2}$ и цео окрет по правој линији.

Pirouette en dehors и en dedans из II, IV и V позиције са завршетком у IV и V позицију.

Pas jeté fondu са померањем напред и назад.

ALLEGRO

Temps sauté у V позицију са померањем напред, назад и у страну.

Changement de pied са померањем напред, назад, у страну и en tournant на $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$ и цео (за мушкарце) окрет.

Pas écharré на II и IV позицију en tournant на $\frac{1}{4}$ и $\frac{1}{2}$ окрета.

Pas assemblé са кретањем en face и у позе.

Sissonne simple en tournant по $\frac{1}{2}$ окрета (мушкарци) en dehors и en dedans.

Double assemblé (сваки на $\frac{1}{8}$ такта).

Petit pas jeté са кретањем у свим правцима en face и у малим позама, с ногом у положају sur le cou-de-pied и на 45 степени.

Pas de chat.

Pas de chat (са ногом савијеном назад).

Temps levé са ногом на coup-de-pied напред и назад.

Sissonne ouverte на 45 степени у малим позама.

Sissonne tombé en face и у позама.

Temps lié sauté.

Pas couré balonné и balonné из V позиције у страну, напред и назад, en face и у позама, на месту и са померањем.

Pas emboité са ногом на coup-de-pied на месту и са померањем.
Pas emboité напред у месту на 45 степени и са померањем.
Pas échappé battu.
Entrechat quatre.
Royale.
Pas assemblé battu (мушкарци).
Tour en l'air (мушкарци).
Glissade en tournant на ½ окрета.

EXERCICES НА ПРСТИМА

Pas échappé en tournant на II позицији по ¼ окрета (1/2 факултативно).
Pas assemblé soutenu en tournant en dehors и en dedans на ½ окрета. На крају године
цео окрет са завршавањем у пози на прстима.
Pas de bourrée dessus-dessous.
Pas glissade en tournant по ½ окрета и цео, са померањем у страну.
Sissonne simple en tournant по ¼ окрета (1/2 факултативно).
Sissonne ouverte на 45 степени у свим правцима и позама.
Sissonne ouverte кроз développé на 45 степени у свим правцима и позама.
Pas tombé из позе у позу на 45 степени (факултативно).
Relevé на једној ноzi, друга у полозају coup-de-pied (2-4 највисе).
Préparation за pirouette из V позиције.
Pirouette en dehors и en dedans из V позиције.
Pas de bourrée balotté на ¼ окрета на под на 45 степени (croisé, effacé).
Temps sauté по V позицији на месту.
Changement de pied en face.
Pas jeté на позе, на 45 степени, са завршавањем на demi-plié.
Petit jeté на месту са откривањем ноге у страну и са кретањем у малим позама,
нога на coup-de-pied.
Pas полка.

ГОДИШЊИ ИСПИТ

Обавезно градиво у оквиру годишњег испита треба да презентује рад на елементима en tournant на средини сале, préparation и pirouette из II, IV и V позиције. Почетак изучавања заноски. Комбинације се усложњавају, темпо се убрзава у односу на ранија два разреда.

EXERCICES КОД ШТАПА

У вежбе укључити разне врсте окрета и полуокрета на једној и две ноге, нове врсте battement fondu, као и остале елементе на све позе.

EXERCICES НА СРЕДИНИ

Battement tendu, jeté, rond de jambe par terre (en dehors, en dedans) en tournant по 1/8 и 1/4 окрета.

Grand rond de jambe développé (en dehors, en dedans).

Préparation и pirouette из II, IV и V позиције dehors, dedans.

Pas de bourrée dessus-dessous.

Glissade en tournant на 1/2 и цео окрет.

ALLEGRO

Temps levé на једној нози.

Pas balonné на све правце и на позе напред и назад, без и са померањем.

Temps lié sauté напред и назад.

Changement de pied en tournant по 1/4 и 1/2 окрета.

Tour en l'air (мускарци).

Echappé battu на II позицији.

Royale, Entrechat quatre.

Pas jeté – без померања и са померањем у све правце.

Pas échappé на II позицији en tournant по 1/4 окрета.

EXERCICES НА ПРСТИМА

Pas de bourrée dessus-dessous.

Jeté са померањем у свим правцима.

Préparation и један pirouette из V позиције.

Sissonne simple по 1/4 окрета истом ногом у истом правцу.

IV РАЗРЕД

(8 часова недељно, 256 часова годишње)

EXERCICES КОД ШТАПА

Battement fondu:

- са plié relevé и rond de jambe на 45 степени у пози;

- на 90 степени en face и у позама на целом стопалу и на полупрстима.

Battement double frappé:

- sa relevé на полупрстима и завршавањем у demi-plié, и у позама;
- са окретом на $\frac{1}{4}$ и $\frac{1}{2}$ окрета.

Rond de jambe en l'air en dehors и en dedans на $\frac{1}{4}$ и $\frac{1}{8}$ (и са plié relevé).

Battement relevé lent и battement développé en face и у позама:

- на полупрстима;
- са plié relevé;
- са plié relevé и demi-rond de jambe en face и из позе у позу.

Battement développé balotté.

Grand rond de jambe développé на полупрстима и на demi-plié, en face.

Grand battement jeté développé (меки) на целом стопалу.

Окрет fouetté en dehors и en dedans на $\frac{1}{4}$ и $\frac{1}{2}$ окрета, са подигнутом ногом напред или назад на 45 степени:

- на полупрстима.

Soutenu en tournant en dehors и en dedans на $\frac{1}{2}$ и цели окрет.

Préparation и pirouette temps relevé en dehors и en dedans.

Battement développé са окретом fouetté и од штапа са ногом напред или назад на 90 степени.

Grand battement jeté са подизањем на полупрсте и на полупрстима.

EXERCICES НА СРЕДИНИ

Battement tendu и jeté en tournant, en dehors и en dedans по $\frac{1}{4}$ окрета.

Rond de jambe par terre en tournant, en dehors и en dedans по $\frac{1}{4}$ окрета.

Battement fondu:

- на plié relevé и demi-rond de jambe на 45 степени из позе у позу на полупрстима;
- са plié relevé и demi-rond de jambe на 45 степени en face и из позе у позу на целом стопалу и на полупрстима.

Assemblé soutenu entourant у страну $\frac{1}{2}$ окрета и цео окрет en dehors и en dedans.

Petit pas jeté en tournant по $\frac{1}{2}$ окрета у страну са померањем, en dehors и en dedans.

Battement frappé:

- у позама на полупрстима.

Battement double frappé са plié relevé на полупрсте, en face и на позе.

Petit battement на coup-de-pied са акцентом напред и назад на полупрстима.

Temps lié на 90 степени прелаз на цело стопало.

Tour lent en dehors и en dedans:

- у свим великим позама ($\frac{1}{2}$ и цео окрет);
- из позе у позу кроз passé на 90 степени.

Grand battement jeté:

- développé (мекани) en face и у позама на целом стопалу.

VI port de bras.

Pas de bourrée с променом ногу, en tournant.

Pas de bourrée dessus-dessous en tournat en dehors и en dedans.

Pas glissade en tournant по дијагонали.

Pirouette en dehors и en dedans из V, II и IV позиције са завршавањем у V и IV позицији (2 окрета), (факултативно).

Préparation за tour у великим позама en dehors и en dedans из IV и II позиције à la seconde, attitude, arabesque.

ALLEGRO

Grand pas échappé en tournant на $\frac{1}{4}$ и $\frac{1}{2}$ (II и IV разред).
Pas échappé battu – сложена заноска (са заноском из V и из II позиције).
Pas échappé са завршавањем на једној ноzi.
Pas assemblé battu.
Entrechat trois.
Entrechat cinq.
Grande sissonne ouverte у свим позама, без померања. По усвојењу – са померањем.
Grande sissonne ouverte кроз développé у свим позама.
Pas emboité са померањем на 45 степени.
Grand pas chassé у свим позама и правцима.
Sissonne simple en tournant (цео окрет) en dehors и en dedans (мушкарци).
Tour en l'air (1-2) мушкарци.
Pas assemblé са померањем на 45 степени, са coupé – корак и pas glissade.
Pas de basque en tournant на $\frac{1}{4}$ и $\frac{1}{2}$ окрета.

EXERCICES НА ПРСТИМА

Pas échappé en tournant на II и IV позицију по $\frac{1}{4}$ и $\frac{1}{2}$ окрета.
Pas de bourrée en tournant:
- са променом ногу;
- dessus-dessous;
- balotté en tournant на $\frac{1}{4}$ окрета на 45 степени.
Relevé на једној ноzi, друга нога отворена на 45 степени (2-4) или coup-de-pied.
Pas glissade en tournant са померањем у страну и по дијагонали (4-8).
Sissonne ouverte на 45 степени у свим правцима и позама.
Pas jeté у великим позама, завршавајући у demi-plié.
Pas jeté fondu по дијагонали напред и назад.
Pas balloné (у страну и effacé) напред на effacé (на месту и са померањем).
Préparation и pirouette из IV позиције en dehors и en dedans (1-2 окрета).
Pirouette en dehors из V позиције један за другим (4-6), (факултативно).
Sissonne simple en tournant по $\frac{1}{2}$ окрета.
Assemblé soutenu en tournant en dehors и en dedans.
Temps sauté по V позицији на месту и са померањем у свим правцима.
Changement de pied са померањем у свим правцима и en tournant.

ГОДИШЊИ ИСПИТ

У сложенијим комбинацијама користити као везивне кораке: pas de bourrée, coupé, passé и flic-flac.

EXERCICES КОД ШТАПА

Battement développé са лаганим окретом en dehors и en dedans са ногом отвореном напред или назад.
Battement fondu на 90 степени.
Tour из V позиције en dehors и en dedans.

Battement développé tombé en face на поду и на 90 степени.
Flic-flac en tournant en dehors и en dedans.

EXERCICES НА СРЕДИНИ

Battement tendu и jeté en tournant 1/2.
Flic-flac.
Préparation за tour en dehors и en dedans из II позиције на 90 степени.
VI port de bras као préparation за tour.
Tour lent у великим позама.
Tour en dehors и en dedans из V и IV позиције.
Pas de bourrée en tournant са променом ногу.
Pas de bourrée dessus-dessous en tournant.
Temps lié на 90 степени (напред и назад).
Fouetté en dehors и en dedans на 1/2 круга са подиигнутом ногом напред или назад на 45 степени.

ALLEGRO

Pas emboité на 45 степени.
Grande sissonne ouverte са и без померања.
Assemblé са померањем.
Tour en l'air.
Echappé battu са сложенем заноском.
Assemblé battu, royale и quatre.

EXERCICES НА ПРСТИМА

Echappé en tournant.
Soutenu en tournant en dehors и en dedans.
Sissonne simple en tournant на ¼ окрета.
Sissonne ouverte на 45 степени.
Glissade en tournant по правој и дијагонали (цео окрет).
Pirouette из V и IV позиције en dehors и en dedans.

НАЧИН ИЗВОЂЕЊА НАСТАВЕ

Класичан балет је предмет који чини основну дисциплину током целокупног школовања играча. Програм је сачињен на основу програма и метода истакнутог балетског педагога Агрипине Ваганове. Основна начела ове методе заснивају се на развијању пластичности тела, координацији покрета и усавршавању балетске технике до виртуозности.

Свакодневно вежбање и добра организација часа је веома важна за будуће играче. Час је састављен из теоријског и практичног дела који се међусобно допуњују. Задатак наставника је да кроз такав час омогући хармоничан физички развој ученика, стицање балетске технике, уметничког израза и развијање музикалности. Такође је потребно, да се подједнако посвети пажња свим деловима часа – exercices-у код штапа, exercices-у на средини сале, adagio-у, allegro-у и извођењу вежби на прстима.

Наставницима се препоручује фронтални, групни и индивидуални рад са циљем да се у оквиру свакодневног рада постигну што бољи резултати у овладавању балетским

корацима и основама балетске технике. Наставник на часу треба да користи демонстрацију, филм, видео снимке.

Клавирска пратња на часу је готова музичка форма или импровизација – слободна или на тему неке композиције. Даје посебан темпо и ритам, њоме се наглашава карактер корака, помаже његовом извођењу и доприноси остваривању хармоније између играча и музике. У *allegro* корацима и на прстима користи се припремљен нотни материјал. Ако је у балетској представи кореограф потчињен музици, дајући кроз покрет њену садржину и форму, наставник на часу даје предност балетском кораку, а усаглашава музику. Корепетитор је део тима наставник – ученик.

При целокупном раду са ученицима наставник не губи из вида ниједну од страна које код ученика развија – знање, разумевање, вештину, умеће, рад на физичкој кондицији, снази, издржљивости, гипкости и пластичности тела, музикалности, развоју и неговању осећаја за лепо у игри, односу према партнеру и саиграчима, као и комуникације са делом и групом.

Главни задатак педагога у првом разреду и целој основној школи је у томе да учењем одређених балетских корака, предложених у Програму велику пажњу посвети формирању балетског става, оспособи тело ученика као инструмент игре и код ученика развије интересовање и љубав према класичном балету. Веома је значајно да се ученику развија и сазнајни процес, мишљење и закључивање како би ученици што активније учествовали на часу и умели да обрате пажњу на најважније детаље појединих корака. Посебну пажњу усмерити на уредност, хигијену, однос према костиму, патикама и фризури. Неговањем радне дисциплине ствара се, од самог почетка навика редовног похађања наставе.

Задатак педагога у другом разреду је да упоредо са развијањем снаге ногу и новим задацима програма у развијању балетске технике, посебну пажњу усмери на једну од најважнијих компонената класичне игре у раду са ученицима – координацији. Највећи број корака у другом разреду изводи се истовремено са рукама и главом без претходног *preparation*-а, а такође у малим и великим позама што веома развија координацију покрета.

За развијање и учвршћавање снаге ногу у другом разреду уводе се кораци на полупрстима и прстима, а увећава се и количина понављања једног истог корака. Задатке на прстима обавезно је спроводити 2–3 пута недељно.

У трећем разреду завршава се рад на поставци ногу – корпуса, руку и главе. У процесу рада посебно се усваја техника полуокрета и окрета код штапа, на средини, на полупрстима и прстима. У *exercises*-у на средини потребно је уносити задатке на полупрстима. У вежбама на средини јавља се *adagio*, нарочито потенцирајући мале и велике позе. Посебна пажња обраћа се на изражајност поза.

Allegro има посебне задатке и то: *en tournant* 1/8, 1/4, 1/2 окрета у ваздуху, корака у месту и са померањем, као и *battu* корака. Ученици морају да стекну физичку снагу и да овалдају координацијом покрета.

У четвртном разреду завршава се поставка основа класичне игре.

Пажња је усмерена на савлађивање великих поза при лаганом окретању, сложенији видови *adagio*, припреме за *grand pirouette* и извођење вежби *en tournant*. Са великом пажњом започињати рад на великим скоковима.

Посебни задаци у четвртном разреду односе се на сценску форму, учења делова кореографија и целих варијација или групних игара. Педагог треба да ради на развијању индивидуалности и техничким могућностима појединца.

Наставницима се препоручује да у свом раду користе комбиноване методе рада како би на што бољи начин нашли пут за реализацију предвиђених садржаја рада. Неопходно је

при том у потпуности уважити разлике у способностима, интересовањима, као и индивидуални темпо савлађивања нових програмских садржаја.

КРЕАТИВНА ИГРА

ЦИЉ

Циљ предмета је да код ученика развије свест о сопственом телу и простору који га окружује и путем импровизације упозна начине креирања игре.

ЗАДАЦИ

- Усавршити природни покрет.
- Владати својим телом.
- Контролисати интензитет, дужину покрета и ритмичку усклађеност.
- Оспособљавање за групну и соло игру.

I РАЗРЕД

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

Свест о телу и односи различитих делова тела (глава, труп, удови, спољашња и унутрашња површина удова, шаке, колена, стопала).

Истраживање различитих начина истезања, савијања, увртања (шаке и прстију, увртање

горњег дела тела док доњи мирује, са или без руку).

Истраживање различитих начина окретања, трчања, скакања, ходања...(окрети са слободним или задатим делом тела који води; скок са рукама или без; ходање са дубоко савијеним коленима).

Тело у стању мировања (бочно трчање по простору, заустављање на звук у слободном или задатом телесном облику, пауза).

Акцент на посебне делове тела (спора игра где зглобови и површине руку воде покрет све до завршне позиције која захтева промену дела теле који води покрет).

Пренос тежине и гестови (носити тежину и не носити је).

Односи делова тела (у току игре два дела тела се могу међусобно приближити једно другом, међусобно повезивати, нежно додиривати, окруживати једно друго, избегавати).

Квалитативно доживљавање трајања неког покрета и »тежине«. (време, тежина, ритам)

Тежина – покрет изведен с лакоћом или снажно (скок с лакоћом; снажан скок; окрет с лакоћом; пад с лакоћом; снажно увртање).

Ритам – радна ритмичким променама (рецепција фраза које су слободне или задате; ходање на 2/4, 3/4, 4/4).

Простор (путање по поду – праве, криве или цик цак).

Просторни нивои и делови.

Виши – ка плафону (простор између рамена на полупрстима и скок).
Средњи – ка зидовима (простор између рамена и кукова).
Нижи – ка поду (простор од кукова наниже – дубоко савијање колена на поду).
Слободни телесни облик у задатом нивоу; гест руком у задатом нивоу може променити положај тела...
Основни телесни облици:
мали, (узан, скучен); велики (просторан, широк); заобљен (од облик, кривих линија); стреласт, (од правих линија); уврнут део тела или делови тела гледају у супротном правцу.
Рад на фрази (повезивање више од два покрета у целину са јасно видљивим почетком и крајем).
Рад са партнером.
Копирање облика кроз нивое.

II РАЗРЕД

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

Свест о телу и односи између различитих делова тела (дијагоналне површине груди, унутрашња површина шаке, спољашња површина шаке).
Истраживање различитих начина истезања, увртања и завртања (покрети који иду од периферије ка унутра), у паровима.
Истраживање различитих начина отварања, затварања, окретања, скакања, падања...
Варијанте скокова (с једне ноге на другу, с једне ноге на обе, са обе ноге на једну, са једне ноге на исту, са обе ноге на обе).
Окрети у нижем нивоу; окрети без употребе главе (фокуса).
Однос делова тела и мировање (брада постављена на једно раме, длан додирује пету).
Акцент на посебне делове тела (кук води у пад, ухо води у окрет, раме води у скок).
Пренос тежине и гестови (почетне или завршне позиције фразе покрета или пролазних фразе).
»Време«, и »тежина« (рад на гестовима, акцијама и преносима из једног телесног облика у други).
Комбинација покрета са задатом тежином (трчање са лакоћом; раст из снажне позиције; из стања мировања које зрачи снагом прећи у ниво стања мировања које одликује лакоћа).
Комбинација »тежина« - »време« (покрет може бити снажан – успорен, с лакоћом – изненадан, светао, јасан, снажан, изненадан, с лакоћом – успорен).
Ритам.
Промена ритма.
Репетиција фраза па пауза и прелаз на другу страну тела.
Скокови на 6/8 и 2/4.
Простор:
- Путање по поду и у ваздуху.
- Просторни нивои и делови.

Зоне тела (индивидуално истраживање кинесфере и генералног простора):

- Телесни облици(слободни телесни облик са задатим деловима тела у контакту или обрнуто; окрет слободан са задатим телесним обликом; у тренутку скока тело има одређени облик).

- Речи за рад на простору (одиграти речи као што су »кроз«, »око«, »преко«).

- Просторни смерови и кретања која из њих произилазе; горе – доле; десно – лево; напред – назад.

Телесна тежина и њено кретање у простору и времену (рад на покретима који поседују квалитет континуитета и покретима који одликују квалитет прекидања или дисконтинуитета).

Сукцесивни покрет.

Симултани покрет.

Фразе и интерпретација.

Рад са партнером (облик, ниво, телесни облик, квалитет, ритам).

НАЧИН ИЗВОЂЕЊА НАСТАВЕ

Као полазне идеје и стимуланс за часове могу се користити било који аспекти природе, окружења, литературе, музике, визуелне уметности и маште. Узимајући у обзир узраст, телесни, ментални и емоционални развој, деца ће имати сасвим другачије могућности, реакције и резултате. Овакве часове може пратити музика, ударалке, глас или тишина када је пажња усмерена на унутарњи ритам сваког појединца. Сваки час је индивидуални чин наставника који ће користити своје идеје за планирање материјала који ће обрађивати и развијати са групом.

Код планирања часова треба имати у виду следеће делове сваког часа:

Увод – загревање:

Цело тело захтева да се у потпуности припреми и загреје за час који следи.

Увод и разрада – покрет:

Истражује се речник покрета потребан за игру.

Врхунац:

Ученици спајају своје игре у завршни материјал. Цела група ради истовремено и на крају се радови могу показати индивидуално или по групама.

Закључак:

Овај начин рада има за циљ подстицање креативности, телесне изражајности и мишљења. Развија осећај за ритам, простор, динамику, за групу и тимски рад. Поспешује координацију, концентрацију, меморију, машту, способност запажања и разумевања, свест о сопственом телу у стању мировања и стању кретања.

Наставницима се препоручује да у свом раду користе комбиноване методе рада како би на што бољи начин нашли пут за реализацију предвиђених садржаја рада. Неопходно је при том у потпуности уважити разлике у способностима, интересовањима, као и индивидуални темпо савлађивања нових програмских садржаја.

ПРИМЕЊЕНА ГИМНАСТИКА

ЦИЉ

Циљ предмета примењене гимнастике је извршити комплексан утицај на биолошко здравствени потенцијал ученика и допринети реализацији програма класичног балета и савремене игре.

ЗАДАЦИ

- Подржати правилан физички раст и развој.
- Позитивно утицати на физичку припремљеност читавог тела будућег играча.

I РАЗРЕД

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ВЕЖБЕ ЗА РАМЕНИ ПОЈАС И РУКЕ

Основни положаји и покрети рукама и прелази из једних у друге:

- Заручење.
- Приручење.
- Предручење.
- Предручење горе.
- Узручење.
- Одручење доле.
- Одручење.
- Одручење горе.
- Чеони и бочни кругови и лукови.

ВЕЖБЕ ЗА КАРЛИЧНИ ПОЈАС И НОГЕ

- Ставови на обе ноге, ставови у почучњу, чучњу и успону и прелази из једног става у други.
- Ставови предножни, одножни и заножни (без и са спуштањем на пету ноге којом се ради).
- Предножења, одножења и заножјења: ниско, 45 и 90 степени, замасима и спорим покретима.
- Издржаји на једној нози, друга је у предножењу, одножењу или заножјењу.
- Кружења ногама из / у положаја предножног и заножног.
- Кружења ногама из / у предножења и заножјења.

ВЕЖБЕ ЗА ТРУП

Претклони, заклони, отклони и засуци у различитим положајима (сед, клек, ставови на ногама) и са различитим положајима руку.
Заклони без компензаторног покрета куковима напред.

ВЕЖБЕ У КРЕТАЊУ

Ходање (варијанте: "гимнастичко", у успону, "високо", "еластично"), корацама са привлачењем.
Трчање (у различитом темпу).

ПОСКОЦИ И СКОКОВИ

Поскоци: дечји поскок.
Скокови суножним одскоком и суножним доскоком без и са померањем у простору, скокови суножним одскоком и доскоком на једну ногу (друга је у предножењу или заножењу).

РАВНОТЕЖЕ

Шведска клупа:
- из става бочно према клупи, неколико корака залета, наскок на једну ногу, друга је у заножењу;
- ходање напред, назад и странце, ходање у успону;
- саскоци пруженим телом, чеоно и бочно у односу на справу;
- кретање по клупи уз манипулацију реквизитима;
- штафете – користећи као завршетак долазак у одређени став на клупи.

ВИШЕЊА

Основни висови.

АКРОБАТИКА

Поваљка на леђима.
Став на лопатицама.
Колут напред.

П Р А З Р Е Д

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ВЕЖБЕ ЗА РАМЕНИ ПОЈАС И РУКЕ

Покрети рукама:
Хоризонтални кругови и лукови – обе у истом смеру.

Чеони кругови и лукови – обе у истом смеру.
Наизменични бочни кругови и лукови – млинови.

ВЕЖБЕ ЗА КАРЛИЧНИ ПОЈАС И НОГЕ

Покрети ногама:

Предножења.

Одножења и заножјења до хоринзотале и изнад ње.

Издржај на пуном стопалу и успону на једној ноzi, друга је у предножењу, одножењу и заножјењу.

Дубоки претклони у седу суножно и разножно.

Испади до “шпаге” бочно и чеоно.

ВЕЖБЕ ЗА ТРУП

Претклони, заклони (заклон комбиновано са ставом на једној ноzi, друга је у заножјењу – издржај), отклони, засуци, комбиновано са покретима рукума.

Мост из лежања на леђима, мост заклоном - усклон.

ВЕЖБЕ У КРЕТАЊУ

Ходање: корак са згрченим предножењем, корак у испад, повезивање различитих начина ходања.

Трчање: у различитом темпу са променама правца и смера, луковито, трчање продуженим корацима.

Плесни кораци: галоп странце, полкин корак.

ПОСКОЦИ И СКОКОВИ

Суножним одскоком са променом ногу.

Суножним одскоком и доскоком на једну ногу, друга је у предножењу, заножјењу или одножењу хоризонтално.

Маказице.

Мачији скок.

Скок пружено са окретом за 180 степени око уздужне осе тела.

ОКРЕТИ

Са преступањем, укрштеним кораком, у успону, у чучњу, на једној ноzi истоимени и разноимени (све за 180 степени).

РАВНОТЕЖА

Вага претклоном и заножјењем – издржај.

Шведска клупа (шира и уза површина) или ниска греда:

- кретања научена у I разреду на тлу изводе се на шведској клупи;

- наскоци на једну ногу, друга је у предножењу, одножењу или заножјењу, саскоци са различитим положајима тела и ногу у фази лета.

ВИШЕЊА

Висови: предњи, стражњи, узнето, стрмоглаво и прелази из једних у друге.

Њихање: саскок у предњиху и зањиху.

Упори предњи, јашући и стражњи и прелази из једног у други.

АКРОБАТИКА

Колут напред – варијанте и повезивање.

Колут назад – варијанте и повезивање.

Став на лопатицама са различитим кретањима ногу и различитим положајима руку и слободно.

Мост на обе ноге.

Повезивање два до три кретања из различитих група у комбинацији.

III РАЗРЕД

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ВЕЖБЕ ЗА РАМЕНИ ПОЈАС И РУКЕ

Кретање рукама изведено у I и II разреду повезано са кретањем у простору: замаси и таласи рукама, искрети.

ВЕЖБЕ ЗА КАРЛИЧНИ ПОЈАС И НОГЕ

Повећање амплитуде покрета у предножењу, одножењу и заножењу и продужавање времена издржаја.

Дубоки претклони у седу суножно (предњи део трупа додирује ноге) и разножно (предњи део трупа додирује тло).

“Шпаге” бочно и чеоно “до краја”(максималне амплитуде покрета, подизање предње или задње ноге на вишу основу).

ВЕЖБЕ ЗА ТРУП

Замаси и таласи трупом.

Заклони у успону са издржајем.

Мостови заклоном и усклон.

ПОСКОЦИ И СКОКОВИ

Галоп странце и спојено, скок са окретом за 180 степени и одножењем. Скок са предножењем и окретом – “полукадет”.

Мачји скок са окретом за 180 степени.

Далеко – високи скок; скок пружено са окретом око уздужне осе тела за 360 степени.

Далеко високи скокови са извлачењем и окретом од 90 степени,

Кадет (факултативно).

Морнарски скок из залета или галопа.
Извођење скокова из два до три корака залета или после галопа.

ОКРЕТИ

Окрети са предножењем и заножењем за 180 степени, слободна нога до хоризонталног положаја, завршетак у равнотежи.
Окрети истоимени и разноимени за 180 и 360 степени из једног или више корака.

РАВНОТЕЖЕ

Шведска клупа или ниска греда:
Извођење кретања која су, на тлу, научена у II разреду; упори клечећи и чучећи.
Вага претклоном и заножењем: саскоци пружено са окретом око уздужне осе тела.

ВИШЕЊА

Основни положаји и покрети у вису и упору са прелазима из виса у упор (узмаци: наупор из виса завесом о потколено); саскок одношка са окретом за 90 степени.

АКРОБАТИКА

Став на шакама.
Став на глави.
Мост на две и једну ногу (максимална амплитуда подигнуте ноге).
Премет упором странце.
Повезивање вежби научених у I и II разреду. Комбинација ритмичких и акробатских вежби уз музичку пратњу.

НАЧИН ИЗВОЂЕЊА НАСТАВЕ

Због хетерогеног састава разреда, посматрано по нивоу моторичких способности, као и биолошке и хронолошке старости ученика, конфигурација програма је дата према хронолошком узрасту и сензитивним фазама развоја моторичких способности. Основне моторичке способности: гипкост, брзина, координација, равнотежа, сила и специфична издржљивост, потребно је развијати у свим разредима од I до III. Вежбе су условно подељене по сегментима (вежбе за руке, вежбе за труп). Деловање је углавном комбиновано. Наставницима се препоручује да у свом раду користе комбиноване методе рада како би на што бољи начин нашли пут за реализацију предвиђених садржаја рада. Неопходно је при том у потпуности уважити разлике у способностима, интересовањима, као и индивидуални темпо савлађивања нових програмских садржаја.

ГИПКОСТ

Балетску игру поред осталог карактеришу и покрети изузетно великих амплитуда у раменом појасу, кичменом стубу и зглобовима кукова и стопала и потребно је:

- у I разреду усмерити вежбање на повећање амплитуде покрета у свим смеровима;
- у II и III разреду, који су веома погодни као период за развој гипкости, потребно је повећати обим и интензитет рада слично карактеристикама тренинга.

БРЗИНА

Брзина извођења покрета и фреквенција покрета веома су значајни за карактеристична кретања у балетској игри. Развој брзине се веома успешно реализује у сензитивним фазама од 7 до 9 године, као и од 12 до 13 године, тако да се средства и методе за подстицање развоја брзине примењују већ од I разреда да би се у III разреду користиле вежбе које су базиране на значајном учешћу силе.

ОКРЕТНОСТ – КООРДИНАЦИЈА

Посебну пажњу у развоју окретности, поред примене класичних метода као што су: коришћење вежби са неуобичајеним почетним положајима, примена асиметричних вежби и сл, треба обратити на примену основних акробатских вежби.

РАВНОТЕЖА

Обиље статичких и динамичких облика равнотеже у балетској игри захтева од примењене гимнастике да кроз свој програм спроведе и низ вежби усмерених на одржавања стабилности равнотежног положаја на смањеном и повишеном ослопцу (полупрсти и врхови прстију) као и одржавању равнотежног положаја под утицајем спољних сила. У I и II разреду примењују се ставови на једној и обе ноге уз контролу тонуса мускулатуре која учествује у остваривању наведених положаја. У III разреду сви ставови на једној и две ноге дуже трају, а положаји слободних сегмената тела су тежи и сложенији.

СИЛА И СНАГА

У I разреду разреду развија се сила мишића потребна да се изведу издржаји у предножењу, одножењу и заножењу од 45 до 90 степени, као и довољна снага мишића трупа. У II разреду истиче се рад на јачању сводова стопала и опружача скочних зглобова услед започињања рада на полупрстима.

У току III разреда наставља се са вежбама усмереним на развој истих мишићних група као у претходним разредима уз отежања у правцу повећаних амплитуда покрета и све дужим издржајима. Због обиља скокова у овом разреду се ради и на развоју експлозивне снаге мишића ногу у пуној мери.

На крају школске године ученици не полажу годишњи испит, већ добијају оцене на основу рада оствареног у току целе године.

САВРЕМЕНА ИГРА

ЦИЉ

Циљ предмета је да ученике уведе у основе технике савремене игре.

ЗАДАЦИ

- Правилна поставка тела.
- Контрола центра тела.
- «Буђење» појединих делова тела.
- Поставка тела у односу на простор.
- Успостављање правилног дисања.
- Релаксација тела.

III РАЗРЕД

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

Упознавање ученика са предметом илустровано инсертима блиским њиховом узрасту.

Упознавање сопственог тела:

- унутрашња структура тела,
- спољашња структура тела.
- веза између главе и карлице.

Дисање.

Релаксације (осећање тежине тела).

Чула, осећања и акције.

Снага и тежина

Поставка тела – alignment.

Позиције ногу и стопала.

Позиција руку и шака.

ВЕЖБЕ НА ПОДУ

Дисање лежећи на леђима (corps like)

Лагано савијање кичменог стуба вођеног тежином главе и лагано исправљање од последњег карличног пршљена до врха главе (напред, у страну, назад, прекрштене ноге у седећем положају).

Лагани – bounces (федерисање) састављена стопала, друга позиција, ноге испружене напред.

Дисање са сукцесивним кретањем кичменог стуба.

Жабица у лежећем положају на леђима (паралелно савијена колена, отварање и пружање ногу из карлице напред и обрнуто отворено па паралелно).

Вежбе за стопала – flex-point .

Кружење стопалима споља и унутра.

Вежбе за шаке.

Вежбе за прсте.

Вежбе за руке.

Позиције руку прожете дисањем.

Вежбе за стомачне мишиће.

Вежбе за леђне мишиће (ласта, клацкалица).

Теглење из друге позиције, чврсто се седи на поду.
Опуштање тела на поду (котрљање, теглење ...).
Лагано дизање са пода, исправљање кичменог стуба тежином главе надоле, пршљен по пршљен, последња глава.

СРЕДИНА

Alignment - рамена, бокови, колена, стопала у истој позицији.
Лагано савијање кичменог стуба тежином главе надоле и лагано исправљање.
Савијање кичменог стуба са удисајем, издисајем и са plié-ом.
Пренос тежине на напред, на задњи део стопала и са стране.
Пренос тежине са једне ноге на другу.
Isolation movements (глава, рамена, шаке, лактови, грудни кош, бокови, колена, стопала...).

Pliés.
Relevés.
Brushes (parallel, turned out).
Battement tendu.
Jetés.
Arm swings.
Tramplini.

ПРЕКО ПОДА

Разне врсте ходава у свим правцима и смеровима.
Трчање.
Fall and recovery.
Сложенији захтеви коришћења тела у простору.
Различити начини истезања, отварања, затварања, окрета, скокова.
Тело и мировање.
Пренос тежине тела.
Динамика коришћења тежине тела у задатом времену.

ГОДИШЊИ ИСПИТ

1. Позиције ногу и стопала.
2. Позиције руку и шака.
3. Вежбе на поду:
 - лагано савијање кичменог стуба;
 - лагани-bounces;
 - вежбе за стопала flex-point;
 - лагано дизање са пода.

СРЕДИНА

Alignment.
Лагано савијање кичменог стуба и исправљање.
Савијање кичменог стуба са удисајем, издисајем и са plié-ом.
Пренос тежине са једне ноге на другу.

Pliés.
Relevés
Brushes (parallel, turned out).
Battement tendu.
Jetés.
Tramplini.

ПРЕКО ПОДА

Разне врсте хода у свим правцима и смеровима.

IV РАЗРЕД (4 часа недељно, 128 часова годишње)

Осећање тела у простору затворених очију.
Mapping the body (искорак у замишљену контуру свога тела и враћање назад).
Alignment и дисање.
Исто са relevé-ом.
Лагано савијање кичменог стуба вођеног тежином главе надоле, удисај, издисај у комбинацији са plié-ом.
Primitive squat (чучањ).
„Буђење“ појединих делова тела затворених очију.
Релаксације и дисање (комбинације са рукама и ногама).
Осећање простора (под).
Тело и простор (под).
Соссух – загревање најнижег дела кичменог стуба..
Hips propulsion.
Leg swing.
Relaxed roll.
Лагано, постепено дизање из лежећег положаја у седећи положај (глава, рамена, грудни кош, лумбарни део, бокови).
Комбинације спуштања на под и дизања са пода.
Тензија и опуштање.
Plié у лежећем положају, ноге испружене ка плафону.
Кружење стопалима и шакама (en dehors и en dedans).
Сукцесивно кретање корпуса и руку.
Лагани bounces са равним и округлим леђима.
Дисање са променама ритма.
Благи contract – release са дисањем (издисај при контракцији, удисај при попуштању).
Flex – point variation.
Hip propulsion, torso rotation.
Leg extension preparatory exercises.
Knee lift.
Toe touch.
Leg swing.
Deep stretches.
Скок жабе.
Лагано дизање са пода.

СРЕДИНА

Fall and recovery.
Pliés из I, II и IV позиције.
Pliés са преносом тежине са једне ноге на другу (широка II позиција).
Pliés са радом торза и рукама.
Standing knee lift.
Brushes у комбинацији са ходом.
Attitudes parallel (напред, у страну, назад).
Fondus parallels.
Lunge.
Petits battements parallels.
Battement tendu jeté у комбинацији са pas de bourrée.
Grands battements (parallel, turned out).
Arm swings.
Change of direction.
Preparation for turns.
Tilts.
Front fall.
Back fall.
Simple side fall.
Locomotor movements (ходање и трчање).
Поскоци и мали скокови.
Balance.
Shoulder roll, head roll, feet, circle with the arms.

EXERCISES НА ШТАПУ

Теглење у страну, напред и назад.
Leg swings.
Flat backs (plié, relevé).

ВЕЖБЕ ПРЕКО ПОДА

Клизајући ход.
Prancing.
Triplets.
Припрема за окрете.
Комбинације ходова, трчања, слободних падова и дизања.
Импровизације.

РИТАМ

Преношење задатог ритма.

ГОДИШЊИ ИСПИТ

Mapping the body.

Лагано савијање кичменог стуба вођеног тежином главе надолу удисај, издисај у комбинацији са plié-ом.

Leg swing.

Комбинације спуштања на под и дизања са пода.

Дисање са променама ритма.

Благи contract – release са дисањем (издисај при контракцији, удисај при попуштању).

Leg swing.

Лагано дизање са пода.

СРЕДИНА

Fall and recovery.

Pliés из I, II и IV позиције.

Pliés са преносом тежине са једне ноге на другу (широка II позиција).

Attitudes parallels (напред, у страну, назад).

Fondus parallels.

Battement tendu jeté у комбинацији са pas de boure.

Grands battements (parallel, turned out).

Change of direction.

Preparation for turns.

Tilts.

Front fall.

Back fall.

Simple side fall.

Поскоци и мали скокови.

Balance.

Shoulder roll, head roll, feet, circle with the arms.

ВЕЖБЕ ПРЕКО ПОДА

Клизајући ход.

Triplets .

НАЧИН ИЗВОЂЕЊА НАСТАВЕ

Педагог мора да ради на развијању концентрације ученика када су у питању вежбе дисања, као и да развија њихову меморију постављајући дуже кореографске целине. Такође, мора да ради развијању свести ученика о свом телу, начину на које се оно креће и да ради на успостављању фокуса. Обавезна је употреба технике изолације одређених делова тела, као и употреба технике импровизације, које су веома драгоцене и педагогу и ученицима за добијање жељеног ефекта у игри, а то је сливеност, лакоћа и виртуозност покрета.

Наставницима се препоручује да у свом раду користе комбиноване методе рада како би на што бољи начин нашли пут за реализацију предвиђених садржаја рада. Неопходно је при том у потпуности уважити разлике у способностима, интересовањима, као и индивидуални темпо савлађивања нових програмских садржаја.

ЧЕТИРИ ФАКТОРА КОЈИ УТИЧУ НА КРЕТАЊЕ

Простор, тежина, време, ток енергије.

Пример: идентификација елемената садржаних у фрази која је слободна или задата.

Импулси.

Импулси на почетку покрета, у средини покрета (замах) или на крају покрета (који води у позицију тела). Са са задатим импулсима, индивидуално или у групама од два или више чланова, направити кратке фразе.

ПРОСТОР

Просторне путање, нивои, телесни облик, величина обрадити у комбинацијама са временом и тежином.

Зоне тела.

Истраживање кинесфере и генералног простора у паровима.

Речи за рад у простору – преко, испод, на, у, кроз, у сусрет, од, близу, итд. у односу на предмет или партнера.

КВАЛИТАТИВНО КОРИШЋЕЊЕ ТОКА ЕНЕРГИЈЕ ПРИ ПОКРЕТУ

Суздржани ток енергије – „Покрет или кретање које се може зауставити без тешкоће, заустављено одржати у сваком тренутку, покрет или кретање под контролом“. Може се описати као опрезан, уздржан, огорчен.

Слободан ток енергије – „Покрет је слободан ако се дешава за време кретања које је тешко зауставити“. Може се описати као неконтролисана, трајан, од срца.

Пример: суздржан гест руке; слободни окрети; суздржан гест главе; сукцесиван или симултани покрет изведен слободно или суздржано.

КВАЛИТАТИВНО КОРИШЋЕЊЕ ПРОСТОРА

Директно и флексибилно.

Директан покрет или кретање је право, држи се дате путање или тачке, док је флексибилан покрет или кретање кружно, вијугаво, пластично, индиректно, покрет лута простором, неколико делова тела истовремено иду на више страна.

Пример: из слободног телесног облика директним покретом прећи у нови телесни облик (део тела који води може бити слободан или задат). Исто, али са флексибилним коришћењем простора. Симултани или сукцесивни покрет изведен директно или флексибилно, итд.

РАД СА ПАРТНЕРОМ

Комуникације покретима.

Посматрање и одговор на дате покрете кроз игру:

- Облик позиције коју заузима један ученик може указати на његов следећи покрет.
- Пример: Особа “А” расте и постаје висока и стреластог облика, особа “Б” то понавља и завршава на нижем нивоу у скученом облику;
- Нивои више нису – нижи, средњи, виши, већ – изнад, испод и “на истом нивоу са”;

- ритам – предвидљивост ритма даје сигнале за одређени импровизацију;
- квалитет покрета може подстаћи одговор;
- делови тела - фраза коју изводи један ученик може се усмерити ка одређеном делу тела другог ученика, подстичући је да тај део тела покрене;
- поред овог наведеног, може се радити и на: блискости и удаљености од пара, усмереност ка и од, испред, иза или од партнера, паралелно са партнером;
- игра удвоје;
- рад на сретању, растајању, приближавању, избегавању, окруживању, ношењу тежине, гледању у, итд.

СОЛФЕЂО

ЦИЉ

Кроз наставу солфеђа ученик треба да се музички описмени и савлада основне музичке елементе.

ЗАДАЦИ

- Разликовати ритмичке поделе у настави играчких предмета.
- Интонирати, опажати, разликовати и памтити лакше музичке мотиве.
- Испоштовати ритам у настави играчких предмета.

III РАЗРЕД

(2 часа недељно, 70 годишње)

Упознавање са циљем и значајем предмета.

Појам звука.

Тон и његова својства.

Линијски систем.

Кључеви.

Ноте, нотне вредности: од целе ноте до шеснаестине.

Бележење нота у линијском систему (у оквиру једне октаве).

Паузе.

Синкопа.

Метричке врсте (4/4, 3/4, 2/4).

Музички метар, појам јединице бројања.

Детаљна обрада *C-dur* лествице.

Ступањ, степен, тетрахорд.

Тачка поред ноте, лук трајања.

Мелодијске вежбе од *До* до *Сол*.

Повишени и снижени тонови.

Опажање двозвука у *C-dur*-у без анализе интервала.

Препознавање исписаних мелодијских и ритмичких мотива и њихово извођење.

Записивање појединих тонова у једнаким трајањима.

Лакши ритмички диктат.

Обрада 5-6 српских народних песмица.

IV РАЗРЕД
(2 часа недељно, 64 годишње)

Обрада *a-mol* лествице.
Мелодијски примери у *C-dur*-у и *a-mol*-у.
Интонирање лакших примера из литературе.
Ноте бас кључа, читање и писање.
Интонирање мелодијских примера у бас кључу.
Метричке врсте $3/8$ и $6/8$.
Мала синкопа.
Обрада триоле.
Шеснаестинска пауза.
Записивање кратких мелодијских и ритмичких диктата.
Интервали и њихови обртаји.
Квинтакорди.
Септакорди.
Петозвуци.
Динамичке ознаке.
Ознаке за темпо.
Обрада 5-6 српских народних песмица.

ГОДИШЊИ ИСПИТ

1. Мелодијски пример.
2. Ритмички пример.
3. Читање нота у оба кључа.
4. Теоријско питање.

ЛИТЕРАТУРА

Боривоје Поповић: Солфеђо
Владимир Јовановић: Солфеђо
Зорислава Васиљевић: Солфеђо
Миодраг Васиљевић: Једногласни солфеђо
Љиљана Пантовић: Солфеђо кроз песму.

НАЧИН ИЗВОЂЕЊА НАСТАВЕ

У настави овог предмета ученик треба да стекне основна знања о музици, да се музички описмени, и да развије осећање за ритам и мелодију. Нарочито треба обратити пажњу на троделне ритмове и обраду триоле и њеном супротстављању парној деоби јединице бројања. Стечено знање на часовима солфеђа ученик ће даље продубљивати и примењивати у играчким предметима.

ИСТОРИЈСКО БАЛСКЕ ИГРЕ

ЦИЉ

Кроз предмет историјско балске игре ученици се упознају са играма из периода од 16. до 19. века.

ЗАДАЦИ

- Упознати друштвено историјске карактеристике балске игре.
- Савладати кораке и стил игара.
- Усвојити карактеристичан став и однос играча/пара у игри.
- Познавати основне карактеристике костима.

IV РАЗРЕД

(2 часа недељно, 64 часа годишње)

Позиције ногу I, II, III и IV.

Позиције руку I, II и III.

Кораци:

- обичан сценски ход,
- играчки,
- клизећи,
- лаки.

Поклони за дечаке: 4/4, $\frac{3}{4}$, и 2/4.

Révérance за девојчице: 4/4, $\frac{3}{4}$, 2/4.

Pas glissé

Pas galop.

Pas de grace.

Pas chassé:

- форме chasse I, II, III и IV.

Double chassé.

Pas полке:

- напред,
- назад,
- бочни,
- врћење – соло и у пару.

Pas balancé.

Полка.

Valse – комбинације:

- valse напред,
- valse назад,
- valse у окрету,
- valse са кретањем напред,
- valse са кретаем назад,
- valse у месту,
- valse pas de basque.

Valse у два pas.

Valse mignon.

Комбинације – Valse.
Корак полонезе.
Полонеза.
Шакона – запис (Василева Рожденственска).
Менует – основне историјске карактеристике.
Полонеза – сложенија форма.
Француски kadril – свих шест фигура.

НАЧИН ИЗВОЂЕЊА НАСТАВЕ

Учење сваке нове историјско балске игре подразумева познавање друштвено историјских карактеристика времена у коме је настала и елемената везаних за позориште, двор, музику и костим. Учење полази од практичног приказа игре, иде преко прецизног става играча, ходања, држања за руке, под руку, на раме, до изучавања појединих елемената игре, *реверанса* и најзад целе кореографије. Ради што бољег уживљавања у одређени период на часу користи одговарајућу сукњу за девојчице, појас за дечаке, разне реквизите (марамница, шал, рукавице, шешир, плашт, мач). Помоћ у раду пружа и брижљиво праћење балетске представе, коришћење слика, фотографија, гледање филмова, видео касета одговарајућег садржаја. Наставницима се препоручује да у свом раду користе комбиноване методе рада како би на што бољи начин нашли пут за реализацију предвиђених садржаја рада. Неопходно је при том у потпуности уважити разлике у способностима, интересовањима, као и индивидуални темпо савлађивања нових програмских садржаја.

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ПРЕДМЕТА НА ОДСЕКУ НАРОДНА ИГРА (Народна игра, основи игре, народно певање са солфеђом)

НАРОДНА ИГРА

ЦИЉ

Очување културног наслеђа наше народне игре и оспособљавање за даље школовање.

ЗАДАЦИ

- Усвајање основних елемената народне игре.
- Извођење игара нашег поднебља.
- Психофизичка припрема за професионално бављење игром.

I РАЗРЕД
(2 часа недељно, 70 часова годишње)

Појам и врсте игара.

Подела народних игара (по Т. Ђорђевићу и О. Васић):

- Основни подаци о играма (подручје, назив, карактеристике).
- Облик игре.
- Повезаност играча у колу.
- Правци кретања у току игре.

ТИПСКИ ПРЕДСТАВНИЦИ ИГАРА ЦЕНТРАЛНЕ СРБИЈЕ

- Ја посејох лубенице;
- Јелке тавничарке;
- Стојанке;
- По там по вам;
- У милице дуге трепавице;
- Коларићу панићу;
- Коленике;
- Моравац (једноставне варијанте).

ТИПСКИ ПРЕДСТАВНИЦИ ВОЈВОЂАНСКИХ ИГАРА

- Грабац;
- Сремско коло;
- Коло води Васа;
- Сирота сам ја;
- Рококо.

ПРИМЕРИ ИГАРА ЗАПАДНЕ СРБИЈЕ

- Љиљан коло;
- Мајка Мару световала;
- Маринино коло;
- Савила се бела лоза винова;
- Небеско.

ПРИМЕРИ ИГАРА ИСТОЧНЕ СРБИЈЕ

- Бангавела;
- Катанка.

ГОДИШЊИ ИСПИТ

По две игре из сваке области предвиђене програмом предмета за I разред.

II РАЗРЕД
(2 часа недељно, 70 часова годишње)

Улога и значај народних игара за очување идентитета нашег народа.

Стил играња.

Техника игре.

Обредне игре.

ТИПСКИ ПРЕДСТАВНИЦИ ИГАРА ЦЕНТРАЛНЕ СРБИЈЕ

- Тасино коло;
- Коло циганске омладине;
- Србијанка;
- Гружанка;
- Сарајевка;
- Дивна, Дивна;
- Рузмарин;
- Битољка;
- Дуње ранке.

ПРИМЕРИ ИГАРА ЗАПАДНЕ СРБИЈЕ

- Ужичка чарлама;
- Качерац;
- Ерско коло;
- Мала башта;
- Миље моје;
- Ужичанка;
- Сремчица.

ПРИМЕРИ ИГАРА ЈУГОИСТОЧНЕ СРБИЈЕ

- Поломка;
- Стара планина;
- Пешачка;
- Босара;
- Пошла румена.

ИГРЕ ВЛАХА – ИГРЕ ИЗ ИСТОЧНЕ СРБИЈЕ

- Стара Влајна;
- Три па зашче;
- Пошуваја;
- Омољанца;
- Батрна.

ГОДИШЊИ ИСПИТ

По две игре из сваке области предвиђене програмом предмета за II разред.

III РАЗРЕД
(4 часа недељно, 140 часова годишње)

Основни подаци о играма (назив, карактеристике)

Прилике и место за игру (подразумева традиционалне скупове на којима се игра)

Учење традиционалних игара (типови традиционалних игара)

ТИПСКИ ПРЕДСТАВНИЦИ ИГАРА ЦЕНТРАЛНЕ СРБИЈЕ

- Шетња;
- Девојачка шетња;
- Грозница;
- Повозито;
- Моравско коло;
- Крива крушка;
- Босанчица;
- Ђурђевка;
- Гружанка;
- Дивна, Дивна;
- Кукуњешт;
- Моравац;
- Маказице;
- Чачак.

ПРИМЕРИ ИГАРА ЈУГОИСТОЧНЕ СРБИЈЕ

- Звонце;
- Питерана;
- Пешачка;
- Басара;
- Катанка;
- Клецка;
- Руменка.

ИГРЕ ВЛАХА – ИГРЕ ИЗ ИСТОЧНЕ СРБИЈЕ

- Стара Влајна;
- Омољница;
- Пошуваја;
- Шокц;
- Три па замче;
- Батрна;
- Етна (поломка).

ТИПСКИ ПРЕДСТАВНИЦИ ВОЈВОЂАНСКИХ ИГАРА

- Сремско коло;
- Мало банатско;

- Мало бачко;
- Чардаш;
- Калеруј.

ТИПСКИ ПРИМЕРИ ГРАДСКИХ ИГАРА

- Наталијино коло;
- Офицерско коло;
- Бојерка;
- Српкиња.

ГОДИШЊИ ИСПИТ

По три игре карактеристичних представника датих области.

IV РАЗРЕД

(4 часа недељно, 128 часова годишње)

Улога и значај народних игара за очување идентитета нашег народа.
 Стил играња.
 Техника игре.
 Обредне игре.

ПРИМЕРИ ИГАРА ЦЕНТРАЛНЕ СРБИЈЕ

- Играле се делије;
- Жикино коло;
- Косо моја;
- Заврзлама;
- Обреновчанка;
- Дупли корак.

ПРИМЕРИ ИГАРА ЗАПАДНЕ СРБИЈЕ

- Тројанац;
- Прекид коло;
- Качерац;
- Поломка;
- Чачак;
- Кукуњешт.

ПРИМЕРИ ИГАРА ЈУЖНЕ СРБИЈЕ:

- Шано душо;
- Врањанка;
- Тешко оро;
- Бугарка;
- Бре девојче;
- Свекрвино;

- Шарено;
- Чачак;
- Бела рада;
- Власинка;
- Бугарчица.

ПРИМЕРИ ИГАРА ТИМОЧКЕ КРАЈИНЕ

- Стара Влајна;
- Поповичанка;
- Тодорка;
- Тедена;
- Циганчица.

ПРИМЕРИ ИГАРА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

- Колање;
- Гламочко;
- Крајишко коло;
- Старо босанско;
- Паровна игра.

ГОДИШЊИ ИСПИТ

Извођење сплета игара из програма (у трајању до 45 минута).

ЛИТЕРАТУРА

- В. Протић: Дечје музичке игре
- Б. Ђурић: Друштвене и орске народне игре
- Д. и Љ. Јанковић: Народне игре за децу
- Ј. Допуђа: Ритмичке игре као основ естетске културе покрета
- М. Магазиновић: Музика и покрет
- Д. и Љ. Јанковић: Народне игре кај I
- А. Малетић: Покрет и плес
- Б. Ђурић и Р. Јанковић: Српске народне игре

НАЧИН ИЗВОЂЕЊА НАСТАВЕ

Богата ризница народног стваралаштва најразноврснијих облика и садржаја заузима значајно место у културном наслеђу нашег народа. Народна игра, песма и музика су део ове велике целине.

Разноврсност образаца игре, кореографских, ритмичких и поетских структура, етничка, лепота и инвентивност игре носе у себи све одлике живота и надарености нашег народа сублимиране у целину.

Свакодневно вежбање и добра организација часа су предуслов за савлађивање програма и формирање играча потребне издржљивости, снаге и кондиције.

Час је састављен из два дела: теоријског и практичног, који се преплићу без стриктне поделе.

Садржај овог програма чини одређене игаре различитих структура, образаца, облика, стилова, садржине и намене. Игре су прилагођене и систематизоване да одговарају одређеном узрасту.

Препоручује се приказивање етно филмова, видео касета, ЦД-а одговарајућег садржаја као и коришћење слика и фотографија.

Музичка пратња (на хармоници или клавиру) као нераздвојиви део игре усаглашена је са садржајем часа. Корепетитор доприноси развоју музикалности играча, усмерава га да поштује музички карактер и стилску одређеност.

Кроз овај предмет ученик треба да савлада основу технике народне игре и да стекне потребну координацију и изражајност покрета.

Наставницима се препоручује да у свом раду користе комбиноване методе рада како би на што бољи начин нашли пут за реализацију предвиђених садржаја рада. Неопходно је при том у потпуности уважити разлике у способностима, интересовањима, као и индивидуални темпо савлађивања нових програмских садржаја.

ОСНОВИ ИГРЕ

ЦИЉ

Циљ овог предмета је правилна поставка тела и формирање играчког става.

ЗАДАЦИ

- Усвајање основних корака класичне игре.
- Развијање психофизичких потенцијала ученика.
- Развијање осећаја за ритам као основе за бављење уметничком игром.

I РАЗРЕД (2 часа недељно, 70 часова годишње)

ПАРТЕРНЕ ВЕЖБЕ

- За јачање стопала.
- За јачање грбушних и леђних мишића.
- За постизање гipкoсти и отворености ногу.

ВЕЖБЕ РИТМИКЕ

- Шема праваца, осам праваца кретања у простору, изведених покрета тела и екстремитета у месту и приликом кретања.
- Такт – практична примена елементарних покрета и кретања по шеми праваца према различитим тактовима (2/4, 3/4, и 4/4).
- Бројалице – ритмичко изражавање бројалице, тапшање.
- Мале игре где се развија осећај игре у пару и у групи.

ОСНОВНИ КОРАЦИ КЛАСИЧНОГ БАЛЕТА

- Положај тела – балетски став.
- Позиције ногу – I, II, III и V позиција.
- Позиције руку – припремна I, II и III позиција.
- Објашњење појмова *en dehors et en dedans*.
- Epaulement croisé* и *effacé*.

EXERCICES КОД ШТАПА

- Demi-plié* из I и II позиције лицем ка штапу и бочно од штапа.
- Battement tendu* из прве позиције.
- Battement tendu jeté* из прве позиције.
- Demi-rond de jambe par terre en dehors* и *en dedans*.
- Rond de jambe par terre en dehors* и *en dedans*.
- Положај ноге на *sur le coup-de-pied* (условни, обухватни и назад).
- Préparation* за *battement fondu*.
- Préparation* за *battement frappé*.
- Положај ноге на *passé*.
- Battement développé* у страну, лицем ка штапу.
- Grand battement jeté* у страну, лицем ка штапу.

EXERCICES НА СРЕДИНИ

Вођење руку, припремна I, II и III позиција.
I и II port de bras.
Мале позе croisé и effacé.
Demi-plié на I, II и V позицију.
Battement tendu из I или V позиције, унакрст.
Battement tendu jeté из I или V позиције, унакрст.

ALLEGRO:

Трамплини.
Temps sauté из I и II позиције.
Импровизације на задату музику.
Корак полке (сам/у пару, en face и по дијагонали).

II РАЗРЕД

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ПАРТЕРНЕ ВЕЖБЕ

За јачање стопала.
За јачање трбушних и леђних мишића.
За постизање гipкoсти и отворености ногу.

ВЕЖБЕ РИТМИКЕ

Радити све вежбе као у првом разреду, али сложеније

EXERCICES КОД ШТАПА

Demi-plié из V и IV позиције.
Battement tendu из V позиције унакрст.
Battement tendu jeté из V позиције унакрст.
Battement fondu у страну.
Battement frappé у страну.
Battement développé у свим правцима бочно од штапа на 45 или 90 степени.
Grand battement jeté у свим правцима бочно од штапа на 45 или 90 степени.

EXERCICES НА СРЕДИНИ

III port de bras.
Позе croisé и effacé.

ALLEGRO

Temps sauté из V позиције.
Pas échappé на II позицију.

III РАЗРЕД
(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ПАРТЕРНЕ ВЕЖБЕ

За јачање стопала.
За јачање трбушних и леђних мишића.
За постизање гipкoсти и отворености ногу.

EXERCICES КОД ШТАПА

Demi plie из IV позиције.
Grand plie из I и II позиције.
Battement tendu са спуштањем пете у другу позицију.
Battement tendu passé par terre.
Battement tendu jete pique.
Demi rond de jambe на 45 степени.
Releve из прве, друге и пете позиције.
Battement releve lents на 45 и 90 степени.

EXERCICES НА СРЕДИНИ

Battement tendu из прве и пете позиције унакрст.
Battement tendu jete из прве позиције унакрст.
Battement fondu у страну (врхом прста на под).
Pas de bourge (прво учити код штапа а затим на средини).

ALLEGRO

Pas echarpe на IV позицију.
Pas echarpe на croisee.
Changement de pieds.
Sissonne simple en facee .

IV РАЗРЕД
(2 часа недељно, 64 часова годишње)

ПАРТЕРНЕ ВЕЖБЕ

За јачање стопала.
За јачање трбушних и леђних мишића.
За постизање гipкoсти и отворености ногу.

EXERCICES КОД ШТАПА

Grand plie из свих позиција.
Rond de jambe par terre на plie.
Battement fondu на 90 степени у свим правцима.
Battement frappe у свим правцима на полупрстима.
Battement developpe у свим правцима.
Grand battement jete у свим правцима.
Flic flac.
Petit battement.
Полуокрети на две ноге у V позицији en dehors et en dedans.

EXERCICES НА СРЕДИНИ

Све научене кораке радити на еполмане croisé и effacé (мале позе)

Demi rond de jambe par terre.
Battement releve lents.
Grand battement jete у страну.
IV port de bras.
Temps lié par terre.

ALLEGRO

Pas assemble.
Pas glissade.
Pas balance у страну.
Pas de basque напред и назад.

УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Програм Основа игре подељен је у три области које су намењене ученицима узраста до 14 година. То су партерне вежбе, вежбе ритмике и основи класичног балета. Свака област садржи велики број могућих варијација и комбинација. Часови морају бити праћени музиком.

Ради се на координацији покрета, посебна пажња обраћа се изучавању окрета и изучавању скока. Покрет се усклађује са музиком и ради се на ширини покрета у простору. Не инсистира се превише на отворености ногу и академској прецизности. Поред демонстративне пожељно је служити се и текстуалном методом.

Наставницима се препоручује да у свом раду користе комбиноване методе рада како би на што бољи начин нашли пут за реализацију предвиђених садржаја рада. Неопходно је при том у потпуности уважити разлике у способностима, интересовањима, као и индивидуални темпо савлађивања нових програмских садржаја.

НАРОДНО ПЕВАЊЕ СА СОЛФЕЋОМ

ЦИЉ

СТИЦАЊЕ ОСНОВНОГ МУЗИЧКОГ ЗНАЊА И УПОЗНАВАЊЕ КУЛТУРНОГ НАЛЕЂА КРОЗ УЧЕЊЕ НАРОДНИХ ПЕСАМА.

ЗАДАЦИ

- Савладати интонирање мелодије у C duru.
- Оспособити ученике да певају лакше мелографске записе.
- Усвојити појмове и термине везане за нотно писмо.
- Обрадити народне ритмове.
- Неговати двогласно певање.
- Овладати певањем старије и новије традиције.

III РАЗРЕД

(2 часа недељно – 70 часа годишње)

МЕЛОДИКА

Поставка основних тонова, преко песмица – модела, у обиму трихорда, тетрахорда (инфрапентатоника) и пентахорда, путем учења на слух; акценат на другом ступњу, као ноте финалис.

Проширивање тонског обима до октаве у оквиру C-диг лествице; Фиксирање C-дур квинтакорда са вођицом испод тонике.

Интонирање вежби у оквиру C-dura, уз тактирање.

Учење и певање једногласних песама, по слуху и према нотном запису, солистички и групно (дечје песме, лазаричке, додолске, успаванке, игре с певањем-песме играчког дела наставе).

Антифоно певање са продуженим тоном финалис, обе групе певача, као предвежба за бордунски облик певања.

Читање и певање с листа, лакших мелографских записа, у оквиру природних тонова C-dura.

РИТАМ

Учење основних ритмичких вредности и њихова дистрибуција (цела нота, половина, четвртина, осмина, шеснаестина).

Врсте тактова: 2/4, 3/4, 4/4; фигуре дводелне и једноставније четвороделне поделе. Пунктиране фигуре на јединици бројања и обрнуто пунктиране.

Синкопа.

Равномерно и ритмичко читање у умереном темпу, уз тактирање у виолинском кључу.

ОПАЖАЊЕ – ИНТОНИРАЊЕ – ДИКТАТИ

Опажање и певање у оквиру инфрапентатонике и пентахорда – народни мотиви. Опажање и певање тонова C-dura, солмизацијом.

Усмени и писмени диктат кратких мелодијских фраза на бази народне песме, као и краћих ритмичких мотива.

ТЕОРИЈА

Описмењавање: појмови и термини везани за нотно писмо – виолински кључ (примена у пракси).

Бас кључ – информативно.

Низови, од трихорда до лествице.

Јонски тетрахорд - грађа и примена.

Дурска лествица – грађа.

Појам предзнака (повисилица, снизилица, разрешилица).

Упознавање са применом песме у обредима и обичајима.

Терминологија коју народ користи за певање код нас.

Разликовање певања, старије и новије традиције.

Врсте народног рефрена: припев, упев, запев.

ГОДИШЊИ ИСПИТ

1. Певање мелодијске вежбе из оквира градива.
2. Певање једне народне песме, солистички, из пређеног градива.
3. Певање једне народне песме, групно – антифоно певање.
4. Ритмичко читање, уз тактирање, у виолинском кључу.
5. Познавање теорије музике.

IV РАЗРЕД

(2 часа недељно – 64 часа годишње)

МЕЛОДИКА

Упознавање са новим тонским родом – молска лествица (a-moll лествица), поступно, преко трихорда, тетрахорда, пентахорда, до целе лествице, путем одговарајућих модела из народне вокалне праксе.

Интонирање a-moll квинтакорда, са природним VII ступњем и вођицом (испод тонике). Певање доминантних тетрахорада.

Интонирање лакших вежби, у оквиру све три врсте a-moll лествице, уз тактирање. Упоредивање C-dur лествице и a-moll лествице преко одговарајућих народних вокалних модела.

Увођење двогласног певања старије традиције – бордунско певање, преко слуха и путем нотног записа (континуирани и ритмизовани бордун).

Увођење двогласног певања, новије традиције – кретање у паралелним терцама и доњом квинтом, на крајевима појединих мелопоетских целина (тзв. певање “ на бас“).

Певање с листа једноставнијих мелографских записа у оквиру тонова a-moll лествице.

РИТАМ

Увођење осмине, као јединице мере: $3/8$, $6/8$ – бројање и тактирање.

Обрада мешовитог народног ритма: $5/8$, $7/8$, $9/8$, $11/8$ – бројање и тактирање, преко песме са текстом.

Равномерно читање у бас кључу и ритмичко читање у виолинском кључу.

Вежбе са променом тактова, према примерима из народних песама: комбинација $2/4$ и $3/4$ у умереном темпу. (За мешовити народни ритам, као и за вежбе, са променом тактова, користити и неутрални слог ТА).

ИНТОНИРАЊЕ – ОПАЖАЊЕ – ДИКТАТИ

Интонирање краћих мотива, уз коришћење транспонована истих на неутралном слогу ЛА.

Памћење и певање дужих народних мотиве.

Опажање и разликовање врсте такта: $5/8$, $7/8$, $9/8$, $11/8$, преко песама са текстом.

Самодиктат: записивање, напамет, научених народних песама.

Записивање кратких, мелодијско ритмичких диктата, базираних, на наученим народним моделима.

ТЕОРИЈА

Настављање описмењавања увођењем бас кључа и његовом применом у равномерном читању.

Врсте тетрахорада (дорски, фригијски, хармонски) – грађа и примена.

Грађа и врсте молске лествице.

Интервали – основни интервали до октаве и њихови обртаји.

Распоред великих и малих терци у оквиру природних тонова C-dura и a-molla.

Трозвуци – све четири врсте квинтакорада.

Распрострањеност једногласног и двогласног певања код нас.

Упознавање са различитим стиливима извођења и њихова функционалност.
Специфични тонски низови народних песама.

ГОДИШЊИ ИСПИТ

1. Мелодијска вежба (прима виста) у а-mollu.
2. Певање једне народне песме, солистички.
3. Певање групне песме - бордунско певање.
4. Тактирање једне ритмичке вежбе у такту 7/8, на неутралном слогу, или уз бројање.
5. Равномерно читање у бас кључу.
6. Испитивање познавања теорије музике и препознавање етномузиколошких појмова и термина (вокална пракса).

ЛИТЕРАТУРА

Зора Васиљевић: Солфеђо-ритам, за I и II годину ниже музичке школе
Љиљана Пантовић: Солфеђо певање за I и II годину ниже музичке школе
Владимир Јовановић: Солфеђо за I и II годину ниже музичке школе
Миодраг Васиљевић: Једногласни солфеђо заснован на народном певању, за нижу школу
Збирке српских мелографа и етномузиколога
Лични записи народних мелодија (наставников рад на терену, прикупљање народних песама)
Носачи звука са примерима традиционалне народне песме.

НАЧИН ИЗВОЂЕЊА НАСТАВЕ

Постизање датих одређених захтева се врши у групној настави да би се остварило:

- елементарно музичко знање;
- правилна интонација и прецизна ритмичка организација;
- повећање опсега и волумена гласа помоћу:
- технике правилног дисања и поставке гласа,
- артикулације,
- усаглашавањем интонације (контролом и разликовањем, правилно или неправилно, отпеваних тонова, тј. римичких вредности).

ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ у IV разреду

Изборни предмети на одсецима КЛАСИЧАН БАЛЕТ и САВРЕМЕНА ИГРА су: репертоар класичног балета, савремена игра, народна игра, сценско народне игре и клавир.

РЕПЕРТОАР КЛАСИЧНОГ БАЛЕТА

(2 часа недељно, 64 годишње)

ЦИЉ

Усвојити стил и технику извођења једноставне класичне варијације.

ЗАДАЦИ

- Упознати ученике са музиком и либретом балета, као и карактером одређене варијације.
- Савладати техничке задатке у одабраној варијацији.
- Варијацију изводити уз поштовање кореографских и музичких захтева

СОЛО ВАРИЈАЦИЈЕ

“Пицикато” из балета “Силвија” (Лео Делиб)
“Сребро” из балета “Успавана лепотица” (П. И. Чајковски)
“Копелија” из балета «Копелија» (Лео Делиб)
“Плава птица” из балета “Успавана лепотица” (П. И. Чајковски)
Варијација по избору педагога (из програма III и IV разреда)
“Рајмонда” из балета “Рајмонда” (А. К. Глазунов)
Обавезна варијација од пређеног градива

ГРУПНА ИГРА

“Pas de trois” из балета “Крцко Орашчић”(П. И. Чајковски)
“Пахуљице” из балета “Крцко Орашчић”(П. И. Чајковски)

Све варијације могу да се прилагоде узрасту ученика (IV разреда основне балетске школе).

ГОДИШЊИ ИСПИТ

Две варијације предвиђене програмом, по избору педагога.

САВРЕМЕНА ИГРА (2 часа недељно, 64 часова годишње)

ЦИЉ

Циљ игре је да код ученика развије свест о сопственом телу и уведе га у основе технике савремене игре.

ЗАДАЦИ

- Правилна поставка тела.
- Успостављање правилног дусања.
- Контрола центра тела.
- Релаксација.

Упознавање ученика са предметом. (Шта је савремена игра, историјат, правци, технике).

Природне силе које утичу на кретање тела: гравитација, позиција, равнотежа и ван равнотеже, тензија и релаксација, паралелни покрети, дусање, покрети њихања, сукцесивни покрети, ритам, динамични контраст, израз и интерпретација.

Основне позиције

Основни став и употреба кичме

Ритам и фраза

Вежбе релаксације

Вежбе дусања

Лагано загревање тела

Припремне вежбе за сливени ток кретања тела:

- сукцесивни ток покрета у кичменом стубу,
- сукцесивни рад руку,
- опозиционо кретање тела,
- пад и дизање,
- задржавање покрета на највишој тачци,
- покрети изолације (шаке, лакат, рамена, главе, прса, итд).

ВЕЖБЕ НА ПОДУ

Лагано савијање кичменог стуба вођеног тежином главе и лагано и исправљање од последњег пршљења до врха главе.

Bounces - тегљење са федерисањем торза (седећи став са спољним табанима, друга позиција, са ногама испруженим напред).
Дисање са сукцесивним кретањем кичменог стуба.
Истежањем ноге - développé.
Développé са окретањем торза.
Припремне вежбе за plié.
Flex and point комбинација (савијање и пружање стопала).
Јако тегљење у другој позицији.
Тегљење колена.
Вежбе за трбушне мишиће.
Вежбе за леђне мишиће.
Тегљење у страну.
Комбинација пређених елемената на поду.
Лагано дизање са пода.

ГОДИШЊИ ИСПИТ

1. Основне позиције.
2. Вежбе на поду:
 - лагано савијање кичменог стуба,
 - лагано дизање кичменог стуба.
3. Комбинације пређених елемената на поду.

НАРОДНА ИГРА (2 часа недељно, 64 годишње)

ЦИЉ

Циљ изборног предмета народна игра је да ученицима на одсечима Класичан балет и Савремена игра пружи могућност да стекну основна знања и упознају технику играња народних игара.

ЗАДАЦИ

- Усвајање елемената народне игре.
- Играчки став у карактеру етничке групе која се изучава.
- Упознавање и развијање љубави према традиционалној култури кроз игру и песму.

Шта је народна игра.
Основни мотив за време и начин играња.
Стил и техника игре.
Подела игара на етнокорееолошка подручја.

ПРИМЕРИ ИГАРА – ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА

Обичан корак с привлачењем ноге.
Корак с привлачењем ноге и треперење.
Корак с поигравањем у страну.
Корак с поигравањем напред и назад.

Укрштен корак десном ногом напред и десном ногом назад.
Корак с поскоком на десној ноzi, а лева се износи у вис.

ТИПОВИ ЈЕДНОСТАВНИХ ИГАРА

Шетња.
Грозница.
Девојачко коло.
Гарчанка.
Маказице.
Тасино коло.
Моравско коло.

ИГРЕ ЗАПАДНЕ СРБИЈЕ

Мала башта.
Јованчица.
Кокоњеште.
Чарлама.
Тројанац.

ИГРЕ ИСТОЧНЕ СРБИЈЕ

Трокорак у 2/4 текту (на полупрстима, нагласак на први део такта...)
Трокорак у 2/4 такту наглашен на задњем делу такта...).

ТРОКОРАК НА ЦЕЛОМ СТОПАЛУ

Катанка.
Сврљишки Чачак.
Бангавела.
Шесторка.
Цуца.
Батрна.
Ропота.
Влајна.

ИГРЕ ВРАЊА И КОСОВСКОГ РЕГИОНА

Из бању иде.
Врањанка.
Бело Ленче.
Разгранала грана јоргована.
Дели Агус.
Селско I и II.
Шарено коло.

ИГРЕ ИЗ ВОЈВОДИНЕ

Сирота сам ја.

Коло води Васа.
Келеруј.
Градац.

ГОДИШЊИ ИСПИТ

Извести 6 игара карактеристичних за области које се обрађују по програму изборног предмета.

СЦЕНСКО НАРОДНЕ ИГРЕ (2 часа недељно, 64 годишње)

ЦИЉ

Усвајање технике и особености сценско народних игара и нашег фолклора.

ЗАДАЦИ

- Савладати основне кораке карактеристичне за руске, мађарске и италијанске игре.
- Усвојити ераulement, специфичан рад руку и "лупања".
- Упознати и савладати елементе српске народне игре.

Позиције ногу: I, II, III, IV и V.

ВЕЖБЕ КОД ШТАПА

Demi-plié и grand plié из I, II и III позиције (сливно и реско).

Battement tendu (вежба за развој стопала):

- са подизањем пете потпорне ноге у demi-plié-у, са двојним ударом пете,
- са прелазом радне ноге са прстију на пету.

Припремне вежбе за flic-flac, (средњи battement tendu) са ударом потпорне ноге по III позицији.

Battement tendu jeté са акцентом "од себе", исто са demi-plié и са подизањем пете потпорне ноге.

Вежбе са ударањем, на пример:

- наизменичан ударац целог стопала и полупрста,
- исто са два ударца полупрста - музички размер 2/4, 3/4,
- исто са кораком,
- са преносом радне ноге: отворено и неотворено.

Припрема за "Веровочку" на целом стопалу са подизањем на полупрсте.

Вежбе за бокове (окретање бедара на унутра и споља), на целом стопалу и са подизањем на полупрсте,

Pas tortillé (окретање стопала са ударом).

Карактерни rond de jambe par terre.

Карактерни rond de pied par terre.

Припрема за tire-bouchon.

Припрема за “Голубац” (удар једног стопала у друго):

- обични удар једном ногом,
- дупли удар једном ногом,
- обични удар са обе ноге,
- дупли удар са обе ноге.

Battement développé:

- сливено,
- одсечно.

Grand battement développé са једним ударом пете потпорне ноге.

Grand battement jeté на целом стопалу.

Relevé, на полупрстима (у отвореним и затвореним позицијама) на једној и на обе ноге.

Савијање корпуса.

Port de bras са одређеним карактером.

“Голубац” у скоку.

Припремне вежбе за полуприсјатке и присјатке:

- избацивање ноге на пету, у страну и напред, у demi-plié и grand plié,
- скок са избацивањем ноге на пету у demi-plié-у и grand plié-у.

Вежбе полуприсјатке и присјатки, кад су добро савладане поред штапа укључују се у комбинације на средини.

ВЕЖБЕ НА СРЕДИНИ

Учење основних положаја руку у руским, италијанским, мађарским и нашим играма.

Вежбе за руке, главу и корпус у стилу народних и сценских играра. Balancé са различитим положајем руку.

ЕЛЕМЕНТИ РУСКЕ ИГРЕ

Прости ход (пловећи) на 1/4 и на 1/8 такта.

Народни ход са вучењем ноге.

Променљиви ход на целом стопалу.

Сценски вид народне игре:

- напред,
- назад.

Бочни шапајући ход (задржавање једне ноге)

Окрети на месту.

Сценска форма pas de basque.

Ситан ход: мали кораца са ударцима пете и целог стопала.

Притоп.

Комбинације састављене из једноставних ситних удара.

Бочна вежба са одсеком и избацивањем ноге на пету.

Стружући ход.

Самоварчић.

Рад са марамицом.

ЕЛЕМЕНТИ ИТАЛИЈАНСКЕ ИГРЕ

Основни начин хода.

Ballonné напред.
Emboîté назад.
Pas de basque.
Pas écharpé у комбинацијама са tire-bouchon и окретима.
Ход напред и назад по дијагонали.
Скокови на arabesque.
Избацивање ноге са пете на прсте.
Glissade jeté.
Троструко ударање са заустављањем на савијеној ноzi.
Учење руковања тамбурином.

ЕЛЕМЕНТИ МАЂАРСКЕ ИГРЕ – “ХАРО – МУРГОШ“

Ход на петама.
Кључ – затварање са окретом ноге.
Кључ са окретом.
Тројни скок.
Мали бочни корак.

ЕЛЕМЕНТИ НАРОДНЕ ИГРЕ

Кола из Србије:
Србијанка.
Девојачко.
Стара Влајна.
Неда гривне изгубила.
Тасино.
Нишевљанка.
Моравац - три фигуре и увод.

ГОДИШЊИ ИСПИТ

1. Exercices код штапа са елементима из градива.
2. На средини сале: три једноставне комбинације руске, мађарске и италијанске игре.
3. Три игре из Србије по избору педагога.

КЛАВИР

(2 часа недељно, 64 годишње)

ЦИЉ

Циљ изборне наставе клавира је да ученик поред свирања на инструменту комплексно развије своју музикалност.

ЗАДАЦИ

- Стицање основних знања о инструменту.
- Развијање слуха, ритма и меморије.
- Читање и свирање лакшег нотног текста.

Упознавање инструмента.

Став за клавиром.

Поставка руке и сналажење на клавијатури.

Основне врсте удара: портаменто, легато, стакато.

Фиксација и релаксација.

Појам лука и фразе.

Обнова основних теоретских појмова: ноте, нотне вредности, врсте такта, акценти, динамичке ознаке, ознаке за темпо.

Свирање лествица до четврте повисилице и прве снизителице кроз једну октаву паралелно.

Свирање квинтакорда разложено (симултано по могућности).

Прећи 50 – 60 вежби из једне од школа за клавир (Николајев, Бајер, Јела Кршић и др.)

Избор лакших комада за клавир (по избору 5 – 6 комада).

ГОДИШЊИ ИСПИТ

Из школе клавира 4 вежбе по избору педагога.

Изборни предмети на одсеку НАРОДНА ИГРА су:
сценско народне игре, савремена игра, репертоар класичног балета, и клавир.

СЦЕНСКО НАРОДНЕ ИГРЕ (2 часа недељно, 64 годишње)

ЦИЉ

Усвајање технике и особености сценско народних игара и нашег фолклора.

ЗАДАЦИ

- Савладати основне кораке карактеристичне за руске, мађарске и италијанске игре.
- Усвојити ераулментс, специфичан рад руку и ”лупања”.
- Упознати и савладати елементе српске народне игре.

Позиције ногу: I, II, III, IV и V.

ВЕЖБЕ КОД ШТАПА

Demi-plié и grand plié из I, II и III позиције (сливно и реско).

Battement tendu (вежба за развој стопала):

- са подизањем пете потпорне ноге у demi-plié-у, са двојним ударом пете
- са прелазом радне ноге са прстију на пету.

Припремне вежбе за flic-flac, (средњи battement tendu) са ударом потпорне ноге по III позицији.

Battement tendu jeté са акцентом “од себе”, исто са demi-plié и са подизањем пете потпорне ноге.

Вежбе са ударањем, на пример:

- наизменичан ударац целог стопала и полупрста,
- исто са два ударца полупрста - музички размер 2/4, 3/4,
- исто са кораком,
- са преносом радне ноге: отворено и неотворено.

Припрема за “Веровочку” на целом стопалу са подизањем на полупрсте.

Вежбе за бокове (окретање бедара на унутра и споља), на целом стопалу и са подизањем на полупрсте.

Pas tortillé (окретање стопала са ударом).

Карактерни rond de jambe par terre.

Карактерни rond de pied par terre.

Припрема за tire-bouchon и tire-bouchon.

Припрема за “Голубац” (удар једног стопала у друго):

- обични удар једном ногом,
- дупли удар једном ногом,
- обични удар са обе ноге,
- дупли удар са обе ноге.

Battement développé:

- сливено,
- одсечно.

Grand battement développé са једним ударом пете потпорне ноге.

Grand battement jeté на целом стопалу.
Relevé, на полупрстима (у отвореним и затвореним позицијама) на једној и на обе ноге.
Савијање корпуса.
Port de bras са одређеним карактером.
“Голубац” у скоку.
Припремне вежбе за полуприсјатке и присјатке:
- избацивање ноге на пету, у страну и напред, у demi-plié и grand plié,
- скок са избацивањем ноге на пету у demi-plié-у и grand plié-у.
Вежбе полуприсјатке и присјатки, кад су добро савладане поред штапа укључују се у комбинације на средини.

ВЕЖБЕ НА СРЕДИНИ САЛЕ

Учење основних положаја руку у руским, италијанским, мађарским и нашим играма.
Вежбе за руке, главу и корпус у стилу народних и сценских играра. Balancé са различитим положајем руку.

ЕЛЕМЕНТИ РУСКЕ ИГРЕ

Прости ход (пловећи) на 1/4 и на 1/8 такта.
Народни ход са вучењем ноге.
Променљиви ход на целом стопалу.
Сценски вид народне игре:
- напред,
- назад.
Бочни шепажући ход (задржавање једне ноге).
Окрети на месту.
Сценска форма pas de basque.
Ситан ход: мали кораци са ударцима пете и целог стопала.
Притоп.
Комбинације састављене из једноставних ситних удара.
Бочна вежба са одсеком и избацивањем ноге на пету.
Стружући ход.
Самоварчић.
Рад са марамицом.

ЕЛЕМЕНТИ ИТАЛИЈАНСКЕ ИГРЕ

Основни начин хода.
Ballonné напред.
Emboîté назад.
Pas de basque.
Pas écharpé у комбинацијама са tire-bouchone и окретима.
Ход напред и назад по дијагонали.
Скокови на arabesque.
Избацивање ноге са пете на прсте.
Glissade jeté.
Троструко ударање са заустављањем на савијеној ноzi.

Учење руковања тамбурином.

ЕЛЕМЕНТИ МАЂАРСКЕ ИГРЕ – “ХАРО-МУРГОШ“

Ход на петама.
Кључ – затварање са окретом ноге.
Кључ са окретом.
Тројни скок.
Мали бочни корак.

ЕЛЕМЕНТИ НАРОДНЕ ИГРЕ

Кола из Србије:
Србијанка.
Девојачко.
Стара Влајна.
Неда гривне изгубила.
Тасино.
Нишевљанка.
Моравац - три фигуре и увод.

ГОДИШЊИ ИСПИТ

1. Exercises код штапа са елементима из градива.
2. На средини сале: три једноставне комбинације руске, мађарске и италијанске игре.
3. Три игре из Србије по избору педагога.

САВРЕМЕНА ИГРА (2 часа недељно, 64 часова годишње)

ЦИЉ

Циљ игре је да код ученика развије свест о сопственом телу и уведе га у основе технике савремене игре.

ЗАДАЦИ

- Правилна поставка тела.
- Успостављање правилног дусања.
- Контрола центра тела.
- Релаксација.

Упознавање ученика са предметом. (Шта је савремена игра, историјат, правци, технике).

Природне силе које утичу на кретање тела: гравитација, позиција, равнотежа и ван равнотеже, тензија и релаксација, паралелни покрети, дусање, покрети њихања, сукцесивни покрети, ритам, динамични контраст, израз и интерпретација.

Основне позиције.
Основни став и употреба кичме.
Ритам и фраза.
Вежбе релаксације.
Вежбе дисања.
Лагано загревање тела.
Припремне вежбе за сливени ток кретања тела:
- сукцесивни ток покрета у кичменом стубу,
- сукцесивни рад руку,
- опозиционо кретање тела,
- пад и дизање,
- задржавање покрета на највишој тачци,
- покрети изолације (шакe, лакат, рамена, главе, прса итд).

ВЕЖБЕ НА ПОДУ

Лагано савијање кичменог стуба вођеног тежином главе и лагано и исправљање од последњег пршљења до врха главе.
Bounces - тегљење са федерисањем торза (седећи став са спољним табанима, друга позиција, са ногама испруженим напред).
Дисање са сукцесивним кретањем кичменог стуба.
Истењањем ноге-développé.
Développé са окретањем торза.
Припремне вежбе за plié.
Flex and point комбинација (савијање и пружање стопала).
Јако тегљење у другој позицији.
Тегљење колена.
Вежбе за трбушне мишиће.
Вежбе за леђне мишиће.
Тегљење у страну.
Комбинација пређених елемената на поду.
Лагано дизање са пода.

ГОДИШЊИ ИСПИТ

1. Основне позиције.
2. Вежбе на поду:
 - лагано савијање кичменог стуба,
 - лагано дизање кичменог стуба.
3. Комбинације пређених елемената на поду.

РЕПЕРТОАР КЛАСИЧНОГ БАЛЕТА (2 часа недељно, 64 годишње)

ЦИЉ

Усвојити стил и технику извођења једноставне класичне варијације.

ЗАДАЦИ

- Упознати ученике са музиком и либретом балета, као и карактером одређене варијације.
- Савладати техничке задатке у одабраној варијацији.
- Варијацију изводити уз поштовање кореографских и музичких захтева

СОЛО ВАРИЈАЦИЈЕ

“Пицикато” из балета “Силвија” (Лео Делиб)
“Сребро” из балета “Успавана лепотица” (П. И. Чајковски)
“Копелија” из балета «Копелија» (Лео Делиб)
“Плава птица” из балета “Успавана лепотица” (П. И. Чајковски)
Варијација по избору педагога (из програма III и IV разреда)
“Рајмонда” из балета “Рајмонда” (А. К. Глазунов)
Обавезна варијација од пређеног градива

ГРУПНА ИГРА

“Pas de trois” из балета “Крцко Орашчић”(П. И. Чајковски)
“Пахуљице” из балета “Крцко Орашчић”(П. И. Чајковски)

Све варијације могу да се прилагоде узрасту ученика (IV разреда основне балетске школе).

ГОДИШЊИ ИСПИТ

Две варијације предвиђене програмом, по избору педагога.

КЛАВИР

(2 часа недељно 64 часова годишње)

ЦИЉ

Циљ изборне наставе клавира је да ученик поред свирања на инструменту комплексно развије своју музикалност.

ЗАДАЦИ

- Стицање основних знања о инструменту.
- Развијање слуха, ритма и меморије.
- Читање и свирање лакшег нотног текста.

Упознавање инструмента.

Став за клавиром.

Поставка руке и сналажење на клавијатури.

Основне врсте удара: портаменто, легато, стакато.

Фиксација и релаксација.

Појам лука и фразе.

Обнова основних теоретских појмова: ноте, нотне вредности, врсте такта, акценти, динамичке ознаке, ознаке за темпо.

Свирање лествица до четврте повисилице и прве снизителице кроз једну октаву паралелно.

Свирање квинтакорда разложено (симултано по могућности).

Прећи 50 – 60 вежби из једне од школа за клавир (Николајев, Бајер, Јела Кршић и др.)

Избор лаких комада за клавир (по избору 5 – 6 комада).

ГОДИШЊИ ИСПИТ

Из школе клавира 4 вежбе по избору педагога.

НАЧИН ИЗВОЂЕЊА НАСТАВЕ ИЗБОРНИХ ПРЕДМЕТА

Репертоар класичног балета ради се индивидуално уз музичку пратњу. Педагог бира варијацију према афинитету и способностима ученика. У изучавању балетске варијације полази се од либрета и музике балета из које је одабрана варијација, која мора по тежини и стилу одговарати узрасту и предзнању ученика. Минимална одступања од кореографских и музичких захтева су дозвољена уз педагошку оправданост.

У настави савремене игре која је подложна честим променама и новинама, педагог треба, према свом знању и искуству, да одлучи које су то новине које ће прихватити и тако освежити и осавременити свој рад.

Редовно вежбање, уз добру организацију часа, допринеће бољој савладаности програма; помоћи ће у формирању играча; потребне издржљивости и снаге. Час народне игре састављен је из два дела: теоријског и практичног, који се преплићу без стриктне поделе. Садржај овог програма чине игре различитих структура образаца и

облика прилагођене одговарајућем узрасту. Музичка пратња, као неопходан чинилац часа, нераздвојни је пратилац игре. Она доприноси развоју музикалности играча, усмерава га да поштује музички карактер и стил игре.

Програмски садржај и захтеви наставе клавира прате индивидуалне могућности ученика. Кроз наставу ученик се описмењује и оспособљава да разуме стил и карактер музике коју изводи. Наставу треба усмерити на усвајање основних знања о инструменту, развијање слуха, ритма и музичке меморије.